

rum celebratione) utique in ecclesia Collegiata nihil aliud videtur posse importare, quam recitationem horarum canonicarum. Quod satis probatur ex constitutione Bonifacii VIII. in c. unico, de Cler. non resident. lib. 6. ubi Pontifex agens de Canonicis, qui tenentur in choro horas canonicas recitare, utitur propriis verbis hujus fundationis ibi, Ipsis ecclesiis in divinis officii deservire. Si igitur verba, deservire in divinis, in Collegiata importent servitium chori; ergo Capellanus tenetur per seipsum inservire, cum servitium chori non possit adimpleri per substitutum, ex dictis in secunda conclusione.

- 101 Secundo ex vulgari modo intelligendi eorum, qui fundant hujusmodi Capellanias in Cathedralibus, & Collegiatis, residentia intelligitur de personali, juxta cap. Congruente, de Cler. non resident ut testatur Navarr. cons. 6. n. 2. eod. tit.
- 102 Verbo autem, resident, æquipollent sequentia verba, videlicet inserit, canter, vel serviat, ut per Navarr. ibidem. n. 3. Unde cum olim dubitatum esset in sacra Congregatione an habens Capellaniam, cui in fundatione injunctum fuerat onus celebrandi Missas, atque interessendi divinis officiis, teneretur residere, atque celebrare officia per seipsum; licet nihil decisum fuerit, tamen manu Cardinalis Carafæ adnotatum reperitur Capellanum teneri per seipsum celebrare divina officia, quia interesse quispian non potest per substitutum, ad c. unicum de Cler. non resident. lib. 6.

Ulcimò urget pro hac parte antiqua decisio sacra Congregationis. Siquidem fuit olim dubitatum an Capellaniz in ecclesia Cathedrali existentes, quarum reditus ex variis defunctorum relictis cum onere Missas aliquot, & divina officia celebrandi inter se tantum distribuunt Capella ni presentes, qui onera prædicta per seipsum, & per alios presbyteros quoscumque persolvunt, reliquis Capellanis, qui presentes non sunt, nihil percipientibus, personalem residentiam requirant, ita ut qui eas obtinent: ad residendum præcisè etiam per privationem cogi possint, non obstant consuetudine contraria: Sacra Congregatio censuit teneri ad residentiam juxta formam Concilii.

Neque verò huic sententiæ videntur ob stare argumenta superius in contrarium adducta: nam ad tria priora in ordine respondetur verba illa, deservire in divinis, esse intelligenda secundum subjectam materiam, ita ut si fuerint appo sita in fundatione capellæ erectæ intra ecclesiam, in qua horæ canonicæ non recitantur, tunc non importent servitium chori, quia sub jecta materia id non patitur, sed sunt referenda ad celebrationem divinorum extra chorum, juxta notata in c. 3. de vita, & honest. Cleric. Quod quidem servitium rectè fieri potest per substitutum, & in his terminis loquitur Lap. dicta allegat, 35. & Rota in dicta causa Romana Capellaniz.

Sin autem fuerint appo sita prædicta verba in fundatione Capellæ intra Ecclesiam, in qua horæ canonicæ recitantur, ut in casu præsentis, tunc bene important servitium chori, quia id suadet subjecta materia. Ad quod adducitur Gugliel. de monte Lauduno relatus à Cardin. in Clem. 1. §. Ne igitur, sub n. 7. vers. Quinto quarto, de celebr. Mis sar, cujus hæc sunt verba, (Expedit quod psal-

lendo intra Ecclesiam dicat Clericus officium juxta Psalmum Benedicite Dominum, maxime in magnis festivitibus, arg. cap. Si quis in Clero, 7. quest. 1. & cap. Si quis extra Parochias, de consecr. dist. 1. Quod ultimum procedit in eo, qui habet beneficium in Ecclesia Collegiata, alias in non Conventuali, ubi est solus Sacerdos, & Clericus, hoc non potest observari, & sufficit quod Sacerdos, & Clericus dicant officium vel simul, vel separatim sine cantu; tamen bonum est ut in Ecclesia dicant.) Hæc ille. Quibus accedit quod hoc casu fundator non dixit simpliciter, Capellanus tenetur deservire in divinis, sed addidit, tenetur deservire in divinis dictæ Ecclesiæ, atque ita fuit ab ipso contemplatum servitium non ipsius Capellaniz, sed Ecclesiæ, in qua Capellania instituebatur, quæ cum sit Collegiata habet præcipuum servitium in psallendo horas canonicas, ut in dicta Clem. 1. de celebr. Mis sar, ita ut proinde deservire in divinis prædictæ Ecclesiæ nihil aliud sit, quam choro interesse.

Non obstat quartum argumentum quod ex sententia S. Congregationis præbendarius habens onus celebrandi, & inserviendi in divinis in Cathedrali ecclesia, non tenetur esse sacerdos.

106 Nam respondetur hinc non inferri quin tenetur divinis officiis personaliter interesse, ad hoc enim non requiritur ordo Sacerdotalis, ut in Clem. 1. de stat. & qual. Boer. de eis. 171 n. 1.

Sicut neque obstat contraria observantia, quia non est tantum temporis, ut potuerit immutare statum Capellaniz, juxta cap. Cum de beneficio, de præb. in 6. Ac præterea est varia, quia Capellani interdum inserviunt etiam percipios, imò nonnunquam fuerunt etiam, punctari. Et nihilominus cum verba fundationis importent servitium chori, contraria consuetudo non valet uti sublata à Concilio juxta decisionem S. Congr. ultimo loco allegatam, n. 103.

DE ÆTATE, & QUALITATE.

Cap. Indecorum.

SUMMARIUM.

- 1 Inori quatuordecim annis regimen Ecclesiæ committi non debet.
- 2 Absurdum est ut carens monastica electur ad economicam, & carens economica ad politicam.
- 3 Pueri in quibus differant ab adultis.
- 4 Matrimonium spirituale cum Ecclesia non contrahunt obtinentes beneficia simplicia.
- 5 Verba, regere, & gubernare, an, & in quo differant, & n. seq.
- 6 Ethica divisio in Monasticam, Oeconomicam, & Politicam.
- 7 Collatio beneficii facta minori quatuordecim annis est ipsa jure nulla.
- 8 Episcopus an possit dispensare super defectu ætatis ad beneficia.
- 9 Prepositura habens nuda ministerium aliquot beneficia conferendi ap probatis ab Ordinario an possit

De ætate, & qualitate Indecorum.

- possit conferri Clerico quatuordecim annorum. & n. seq usque ad n. 17.
- 10 Dignitas non constituitur ex nudo ministerio conferendi beneficia.
- 11 Beneficium nullatenus habens jurisdictionem sibi contentiosam, vel penitentiam non potest dici Curatum.
- 12 Consuetudine conferendi beneficia non Curata in minori ætate constituta plurimum deservitur.
- 13 Jus conferendi beneficia potest competere majori annu quatuordecim tam ex privilegio, quam ratione Ecclesiæ, aqua collatio deponitur.
- 14 Mulier succedens in officio habente jurisdictionem, & curam annexam potest per seipsum administrare, ac beneficia conferre, & curam vero committere capaci tali potestato.
- 15 Capitulum majori presentio potest presentare, & in concursu presentatum ab eo præfertur presentato à tutore.
- 16 Jurisdictio sola sine obligatione residentie non efficit beneficium curatum.
- 17 Ordo sacer an eximat à patria potestate latissime discutitur usque in finem.
- 18 Episcopalis dignitas jus patriæ potestatis solvit tam de jure civili, quam canonico.
- 19 Ordines minores non liberant à patria potestate.
- 20 Revertuntur Authores, & fundamenta pro opinione affirmativa, & n. seq usque ad n. 33.
- 21 Prelati, & qui alius tenentur regere, non debent esse sub potestate alterius.
- 22 Filiusfamilias pater, cum sit in potestate alterius, filiam non habet in potestate nec eam potest occidere cum adultero.
- 23 Tutor non debet esse sub tutela, nec curator sub cura.
- 24 Patria potestas quantum ad jus publicum non curatur.
- 25 Jus publicum in sacris, in Sacerdotibus, in Magistratibus consistit.
- 26 Intellectus cap. Cum voluntate, de sentent. excommunic. & n. 48.
- 27 Ordo sacer liberat à servitate, & n. 55.
- 28 Monstruosum est ut qui legitimus ad spirituales sit adiones, circa saculares actus illegitimus remaneat.
- 29 Dignitas Patriatus, & Consularis jus patriæ potestatis solvit, & n. 56.
- 30 Sacerdotati dignitati nulla dignitas secularis æquiparari potest, & n. 56.
- 31 Ordinibus sacris initiati, & illustres interdum æquiparantur.
- 32 Patria potestas solvitur per professionem regularem, & n. 58.
- 33 Revertuntur Authores, & fundamenta opinionis negativæ, & n. 36. & seqq.
- 34 Filiusfamilias per sacrum ordinem non eximitur à patria potestate in rebus patrimonialibus, & profectibus, ordem & n. 41.
- 35 Secus in rebus Ecclesiasticis, & in his, quæ agitur ratione ordinis vel dignitatis, & n. 44.
- 36 Legitima debetur Patri in bonis prophætie filij, non autem in ecclesiasticis.
- 37 Ordo sacer non solvit omnino jus patriæ potestatis, tollit tamen illius esse ordinem sacro improporcionabiles, & in c. angustias, n. 44. & seq usque in finem.
- 38 Intellectus cap. Per venerabilem, in princ. qui sit. hinc legitur.

- 38 Ordo Episcopalis supponit necessariò ordinem Sacerdotalem.
- 39 Jus patriæ potestatis à jure naturali sumptè originem.
- 40 Et quo ad vinculum naturale debet immutabile permanere.
- 41 Filiusfamilias per sacrum ordinem non solvitur à naturali reverentia, quam tenetur patri exhibere.
- 42 Pater debet reverentiam filio Sacerdoti in oblationibus, Confessionibus, & aliis spiritualibus.
- 43 Filiusfamilias Clericus in beneficiis, & aliis causis spiritualibus, & ab eis dependentibus, sine autoritate Patris agere potest, & n. sequen.
- 44 Si major sit quatuordecim annis agere potest, vel per Procuratorem, nisi minor, per Procuratorem datum ad lites autoritate iudicis ecclesiæ sitis.
- 45 Pater percurrens filium in sacro ordine constitutum excommunicationem incurrit.
- 46 Prelatus excommunicatus est si certis rationibus faciat percursi Clericum per Laicum.
- 47 Pater ob nimiam egestatem distrahere non potest filium in sacro constitutum.
- 48 Filiusfamilias per sacrum ordinem eximitur à potestate patris quoad peculium adventitium, & quasi a potest. clericatum.
- 49 Licet alias de illis testari non possit etiam permittente patre.
- 50 Filiusfamilias Presbyter quidquid acquirit ex causa adventitia, & non contemplatione Sacerdotali officio, acquirit sibi pleno jure.
- 51 Quævis alius alium sub se necesse est recognoscere alium super se excepto Papa.
- 52 Patria potestas in quibus differat à Dominicali.
- 53 Sacerdotali dignitas est eminentior qualibet dignitate seculari quantum ad spiritualia.
- 54 Patria potestas sicut solvitur per dignitatem patriatam, & Consularis in temporalibus, ita solvitur per dignitatem Sacerdotalem in spiritualibus.
- 55 Professio regularis cur magis solvas jus patriæ potestatis, quam sacer ordo.

INDECORUM. Regimen Ecclesiæ minoris quatuordecim annis committi non debet. Hoc dicit, Et sunt tres partes. Prima ponit exordium, & causas mandati. Secunda mandatum, ibi Nolentes. Tertia comminationem iurisdictionis, & pœnæ, ibi, scilicet.

Nota primò minores quatuordecim annis non esse habiles ad beneficia sonantia in nomen rectoriæ, etiam si curam non habeant animarum; nam de his proprie loquitur hæc Decretalis, ut indicat littera, ibi, regere, & ibi, regimen, nec non ibi, personatum. Et advertunt Ioan. Andr. n. 4. in v. r. Regimen, Anton. de Butr. numer. 7. & Cardin. in secunda oppositione. Idem firmat Abb. post Ioan. Calderin. in cap. Super ordinata, numer. 12. inf. de preben. Guisiel. de Benedic. de re. per. cap. Raynurus, vers. Adhuc impuberi, numer. 60. de testament. & Lambert. de jure patr. lib. 2. par. 1. art. 26. quest. 7. numer. 5. Secus autem est si non sonent in nomen rectoriæ, sed sint beneficia in Ecclesia; quia tunc si maritatus consilij non requirant, ut sunt Capellæ, satis est septimum annum exegisse, secundum Abbatem loco citato. Rationem diversitatis habes hic in

litera, quia scilicet indecorum est, ut regant. Ecclesias quoniam non novent gubernare seiplos. Sic instituit de excoisat. tutor. §. Minores. l. in c. De leg. tate. c. l. Sic veniens ff. De adulter. Nemo enim teste Aristotele 3. Ethicor. juvenes eligi duces, eo quod non constat esse prudentes. Et illud est ut aliis imperet qui sibi ipsi imperare non possit, ut ait Socrates hic relatus a Jo. Andr. n. 3. in ver. Novant. Bellam. n. 1. & Cardin. in 2. notab. Rutilus ut inquit Joannes Mon. in praefatione sexti n. 4. (Abiurdum est ut carens monastica. quae docet seipsum regere, eleveur ad oeconomiam, ut hic. & carens oeconomica eleveur ad politicam.) §. Necessse, 47. dist. & 48. dist. in princip. argum. l. Et gradatum, primo respon. & l. Honor. §. Gerendum ff. De munere. & honor.

Sed hodie haec differentia sublata est jure novissimo Concilii Tridentini in cap. 6. sess. 23. quo minores annis quatuordecim redduntur inhabiles ad beneficia, nec distinguitur an soneant in nomen Rectoriae, vel sint beneficia in ecclesia.

Porrò inter pueros, & adultos complures sunt differentiae, secundum Hostien. n. 11. nam pueri testari non possunt, adulti possunt l. 1. ff. De test. Item illi non obligantur juramento, ubi vero obligantur, c. Pueri, & c. Parv. 2. q. 5. Unde & tenet contractus adolescentis juramento firmatus, l. 1. & Authen. Sacramen. puerum, c. Si advers. vendit. & notatur in cap. Cum contingat, infra de iur. juran. Item pueri non sunt habiles ad matrimonium contrahendum; adulti vero habiles sunt five agatur de carnali, ut in c. Pueres, infra de despons. impub. five de spirituali, id est professione Regulari, ut in c. Ad nostram, c. Significatum, c. Cum virum, & cap. Cum simus, infra de regul. Et summam majores annis quatuordecim discretionem habent, & consensum perfectum, ut in d. cap. Cum virum, & in c. 1. De regulat. lib. 6. & in Clem. Eos eod. tit.

Moderni de beneficiaria lib. 2. qu. 49. n. 19. assignant aliam rationem cur Concilium Tridentinum hac parte recesserit a juris communis dispositione, & voluerit ad beneficium non sufficere septennium, ut prius, videlicet quia inter beneficium, & ecclesiam spirituale matrimonium contrahitur, quod maturiore exigit aetatem, allegant, c. Sicut in unaquaque, ubi gloss. & DD. 21. qu. 2. Verum haec ratio infirma est, quia spirituale conjugium contrahitur tantummodo inter Episcopum, seu Praelatum, & Ecclesiam. Et de praelato intelligitur d. c. Sicut in unaquaque secundum Laurent. Archid. & Bellamer. exponentes verbum, Presbyterum, id est Praelatum Rectorem. Et in Episcopo loquuntur, c. Sicut vir, & c. Sicut alterius, 7. q. 1. cap. 2. & per totum supra de translat. Episcop. At vero inter Rectorem, & Ecclesiam non curatam, de qua loquitur haec Decretalis, proprie spirituale conjugium non contrahitur, ut notat gloss. l. in c. Quia propter, supra de elect. Buer. in cap. fin. n. 15. de postulat. Praelator. & Cardin. Turcrem. post D. Thomam in cap. Sicut alterius, n. 2. & 5.

Secundo nota differentiam inter verbum, regere, & gubernare: nam regere proprie refertur ad alios, gubernare ad seipsum. Unde infert Bu-

trius, n. 2. ut gubernare respiciat partem economicam, regere respiciat politicam. Sed certe in verbum, regere, refertur ad se: ergo non respicit economicam, sed monasticam, quae est prima pars Ethica, seu moralis philosophiz: nam ut docet Joan. Mon. in praefatione Sexti, n. 3. ver. Nam cum Ethica dicta est, monastica agit de regimine sui ipsius economica de regimine domus, & politica de regimine civitatis. Quae divisio est ex mente Aristot. 6. Ethicorum, cap. 8. Eamque similiter ponit, & prolixius explicat Joan. Andr. in proem. Decretal. n. 29. dicens: (Est autem Ethica, quae habet mores informare, & virtutibus ornare, & dividitur in tres partes. Est Ethica monastica, quae docet quem regere seipsum. Unde dicitur Monastica, quia curam sui gerens se virtutibus exornat, nihil in vita committens, quo non gaudeat, nihil faciens penitendum. Oeconomica docet patrem familias bene regere familiaris; familiaris enim officii curam mediocri dispositione componens bene distribuit. Politica ad Rectores urbium spectat, docens Republicam bene regere; nam Republicae curam suscipiens civitatum salutem medetur, suae justitiae solertia, justitiae libra, fortitudinis stabilitate, ac temperantia patientia.) Haec ille.

Tu dic verba, regere, & gubernare, esse synonyma, & promiscue ultri parti tam in ordine ad seipsum, quam ad alios, ut de verbo regere, in ordine ad seipsum est textus.

Unde Philosoph. de regim. Princip. Seipsum regere Summa Sapientia est. Et de verbo, gubernare, in ordine ad alios sunt jura clara in c. penult. ibi, Ecclesiam salubriter sibi commissam gubernaverit, infra de Cler. agrotan. in c. In singula de praeb. lib. 6. in proem. instituit. in princ. & passim alibi.

Tertio nota ibi, irritabimus, collationem beneficii factam minori annis quatuordecim non videri irritam ipso jure, sed irritandam, ut hic per Bellam. in ultimo notabil. At in oppositum est textus in cap. prox. in fin. supra eod. Timore iniqui contrarii Hostien. hic circa finem, & Joan. Andr. n. 5. exponunt verbum illud, irritabimus, id est irritum esse pronuntiabimus, ut in cap. Qualiter in fine, supra de elect. Et hoc tenes, concordat Concilium Tridentinum in c. 6. sess. 23. ubi verbum, potest, praecedente negatione, nullus, admittit potentiam, & actum, inficit, secundum glossam ordinariam in c. Beneficium, de regul. jur. lib. 6. Et ex sententia sac. Congregationis Concilii dixit in c. Super inordinata, n. 5. infra de praeb.

Ultimo nota ibi, inobedientiam vestram graviter puniemus: argumentum optimum quod Episcopus dispensare non potest super defectu aetatis ad beneficia, nam si posset dispensare, utique minori conferendo non esset puniendus, ut hic dicitur. Quia quod legitime factum est, ponant non metentur, l. Graechus, l. De adult. & notat gloss. l. in ver. Aetate, (expresse, inquit, patet hic quod Episcopi in aetate dispensare non possunt, cum puniantur si hoc fecerint, alias non deberent puniri.)

Verbit

Verum Innocen. hic circa finem, & Hostien. num. 10. in ver. Annum, dicit in hac Decretali prohibitam esse dispensationem infra decimum quartum annum duntaxat, supra vero tenent Episcopus dispensare posse etiam ad personatum, & beneficia curata urgente necessitate, vel evidente Ecclesiae utilitate exigente, cum non sit prohibitum, argum. c. Nuper, infra de sent. excoisat. Nam defectus aetatis morum potest suppleri probitate, cap. fin. 77. dist. 1. Certe, & l. Vnicuique, c. De proxim. favor. serm. lib. 12. Nec oblat c. prox. supra eod. ubi Archiepiscopus dispensat in decimo. Quoniam secundum Innocen. Decretalis illa corrigitur per hanc. Vel secundum Hostienem, illud fit sibi autoritate Papae, alias enim Episcopus cum minore quatuordecim annorum dispensare non potest, licet possit cum majori.

Sed quidquid dicant, De jure tenes quod habetur in cap. unico, de aetat. & qual. lib. 6. ubi permittitur ut Episcopi dispenent cum majoribus viginti annis in Dignitatibus, & Personatibus, quibus cura non imminet animarum. Ergo a contrario si imminet, dispensatio eis non permittitur, ut ibi notat glo. in ver. Non imminet, quae a Doctoribus communiter approbatur, & tenent hic Joan. Andr. ad finem, ver. Sed quidquid dicant. Bellam. in 3. opposit. ver. Sed contra. Buer. numer. 6. ver. Sed quidquid dicant, & Card. in 4. notab. licet etiam post illam Decretalem Archid. tenere voluerit eandem opinionem, & male, ut inquit Joan. Andr. & Card. ubi supra. Verum hodie cum ex decreto Concilii Tridentini, cap. 12. §. Ad aetatem, sess. 24. ad dignitates non curatas allumi debeant Clerici viginti duobus annis non minores, adempta est Episcopis facultas, quam habeant ex d. cap. unico. Nam contra decretum illud Conciliare Episcopi dispensare non possunt, ut scripsi latissime in c. fin. infra de fil. Presbyter. & in c. vltimus, supra, in prox.

9. QUERO, An Clericus quatuordecim annorum sit capax Praepositurae habentis nudum ministerium aliquot beneficia conferendi approbati ab Ordinario.

Cum Praepositura, de qua agitur, non sit Dignitas, ut post Archid. deducit Gemin. in c. 1. sub numer. 7. de consuet. in 6. & Rota decif. 17. respiciet. Fuit dubitatum, sub numer. 1. ver. Praeterea, de concess. praeb. in nov. nullamque curam fore contentioni, aut penitentialis habeat, quae beneficio inhreatur beneficiis dici possit curatum, iuxta c. Dudum, ubi Abb. numer. 2. & ceteris, de elect. Rebuff. de nomin. q. 9. no. 13: nisi quae collationem, vel administrationem, seu jurisdictionem super subditos habeat, sed tamen modo nudum ministerium in conferendo aliqua beneficia approbati ab Ordinario: merito dicitur, & reputatur simplex beneficium, & conquam tale potest Clerico in decimo quarto aetatis anno constituto conferri, ut patet hic, & in c. Super inordinata, ubi Host. Joan. & Andr. omnes notant, infra de praeb. Berach. de Episc. in 1. par. 2. lib. 1. n. 31. numer. 56. ubi loquitur etiam in Cantonicatu, & praebenda, quae sonant in Dignitatem. Et Feder. 12. de Sen. cap. 1. 32. Qui loquitur in Prioratu. Quod videtur sine difficultate potest credere inspecta con-

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.
F. 3

suetudine conferendi, seu commendandi similia beneficia Clericis in minori aetate constitutis, cui plurimum tribuitur quando ipsa beneficia non habent curam animarum, vel sacrum ordinem annexum ex privilegio, vel constitutione, ut notat Abb. in c. Cuius in sanctis, §. Inferiora, in fin. supra de elect.

13. Non oblat quod Praepositura huiusmodi habeat collationem quorundam beneficiorum in diececi Casalen. & extra consententium, & propterea praetendatur ut tam ratione examinis approbandorum, quam ipsius collationis requiratur major aetas. Etenim examen pertinet ad Ordinarium, in cuius diececi sita sunt beneficia tam ex dispositione juris, ut in cap. Relatum, de iur. praeb. & in cap. Ex frequentatione, de institutione, quam Concilii Tridentini, ut in cap. 13. sess. 14. Atque ita solum nudum ministerium collationis faciendae remanet penes Praepositum, quod competere potest non dum ex privilegio, cap. Cum aliquibus, de rescript. in 6. & c. 1. cum, de praeb. eod. lib. & tradit Rebuff. de nominat. quest. 8. numer. 6. 8. & 9. Sed etiam ratione ipsius Ecclesiae, a qua collatio dependet, ut per Rebuff. ubi supra, & Abb. in c. Cum nobis, circa finem de elect.

14. Et hinc est ut mulier succedens in aliquo officio, seu dignitate, quae habeat aliquam jurisdictionem annexam, quamvis alias capax non sit jurisdictionis, & exercitii curae animarum; tamen censetur capax, & potest per seipsam administrare jurisdictionem, & committere exercitium curae viro capaci talis potestatis, & beneficia conferre, ut resolvit Rota decif. 21. de praeb. in antiquor. Abb. in cap. Cum dilectus, numer. 20. de consuet. Felin. in cap. Cum venerabilis, numer. 36. de except. & Joan. de delva de benef. quest. 5.

15. num. 1. & 5. Et simili modo pupillus maior septennio potest praesentare, & nominare, & quod amplius est, si concurret cum eius tutore, praesentatur praesentatus a pupillo, c. Ex eo, ubi gloss. fin. & Gemin. num. 2. & Franc. sub numer. 3. de elect. in sexto.

16. Quapropter cum hoc ius conferendi consistat in mero, & nudo exercitio, cuius tam majores, quam minores, & mulieres sunt capaces, & hoc beneficium sit simplex, licet dictam jurisdictionem habeat, ut supra ostensum est, & respondit alias sacra Congregatio Concilii fere in his terminis, quam sequuta fuit Rota coram Regina causa Comben. Archiepiscopatus: 8. Januarii 1594. quae habetur impressa apud Garziam de benef. part. 5. cap. 3. nu. 98. merito proviit, pro qua supplicatur, nisi aliter Sanctissimo D. N. videtur, non videtur deneganda.

17. In glossa prima QUERO, an sacer ordo existimat filium a patria potestate.

18. De ordine, seu dignitate Episcopali, expeditum est tam de jure civili, ut in Authen. Sed Episcopali dignitas, c. De Episc. & Cler. quam de jure Canonico, ut in c. Si servus servientis, ubi sed & jus patriae potestatis solum Episcopalis dignitas, §. 4. dist. & in c. Per venerabilem, circa princ. ibi. Eo ipso quod aliquis ad aptem Episcopalis dignitatis attollitur, eximitur a patria potestate, infra quo fil. sunt legit. & tenent hic Innocen. num. 2. ver. De Episcopali, Abb. antiq. eod. num. Host. nu. 5. Anton. De Buer. nu. 2. ver. De quod

F. 3
8740

ordo Episcopali, Anchar. numer. 2. & alii communitur, Abb. in c. Cum voluntati, num. 8. infra de sentent. excomm. Similiter non dubitatur quin Clericus sit in patria potestate quandiu est in minoribus ordinibus constitutus, nisi emancipetur: ita enim probat textus in d. c. Cum voluntate, §. si. Ubi hoc tenet glof. ultim. communitur approbata. Lap. Abb. & Petr. de Anchar. in c. fin. de iudic. lib. 6. & Bellam. hic num. 13. vers. Nec etiam per promotionem.

20 Sed de Ordinibus sacris articulus est admodum controversus. Nam glof. r. hic arguit pro, & contra; & eandem concludit quemlibet sacri Ordinem liberare à patria potestate, dicens hoc esse verum. Idem tenent hic Lauren. Vincen. & Tancred. Item glof. ult. & Goffred. in d. c. Cum voluntate, & Bartholom. Brixien. in suis questio. venerabil. quest. 87. quæ incipit, *Quæritur an pater percipiens, in rit. de sentent. excomm. ut notatur, cap. Cum beatus, in gloss. 1. in fine 45. distin.*

21 Pro qua opinione inducitur primo ratio huius Decretalis. Nam indecorum est ut regat Ecclesiam qui non novit gubernare se ipsam, ut hic. Ergo debet scire seipsum regere, non debet regi, & consequenter non debet esse in potestate alterius, ut deducit glossa prima, & Card. in 2. notab. Ex quo apparet nullum Prælatum, aut in sacris ordinibus constitutum debere in potestate patris existeret, ad quod allego textum in Authen. Constitutio, qua de Dignitatibus, §. Propterea, ubi, cum namque qui tantorum iudex est, & tantis jubet, manere sub potestate alterius indignum iudicavimus. Ad idem textus in l. Patri, in fine. & l. Sic evenerit, ff. de adulter. ubi filius familias pater non potest occidere adulterum simul cum filia, quia illam in sua potestate non habet, cum licet in potestate alterius, & in l. fin. c. De legit. vers. ubi tutor non debet esse sub tutela, nec Curator sub cura, & §. Minor, instituit. de excusat. tutor, ubi existentes sub cura a tutelam, vel curam non gerunt. Secundo probat opinio inducitur textus in l. Filius familias, ff. De ijs, qui sunt sui, vel alien. iur. ubi quantum ad jus publicum patria potestas non curatur, sed filius familias loco patris familias habetur, & l. Ille, §. fin. & in l. Nam quod ad jus, ff. Ad Trebell. ubi filius familias Magistratum gerens cogit patrem adire, & relictuere hereditatem, quam dicit suspectam, quia non attenditur patria potestas in eo, quod ad jus publicum attinet. Jus autem publicum in sacris, in Sacerdotibus, in Magistratibus consistit, l. 1. §. Publicum jus, ff. De iustis, & iur. & cap. ius publicum, c. 1. dist. Tertiò inducitur pro hac parte, cap. Cum voluntate, §. fin. De sent. excomm. ubi filius familias est sub patria potestate quo ad violentam manuum injectionem, si sit in inferiori gradu, id est in minoribus ordinibus constitutus, secundum commune expositionem. Ergo à contrario si sit in superiori gradu, id est in sacro ordine, exemptus est à potestate patris, ex eo enim quod de illis specialiter permittit, videtur à aliis negare, c. Disciplina, 45. distin. glof. in c. Qualis, in ver. Negatur, 25. distin. Et ita arguit glof. fin. in d. c. Cum voluntate.

27 Quariò probatur eadem sententia, quia sacer ordo liberat à potestate Dominica, id est

servitute, quod est plus. Ergo & à patria potestate, quod est minus, c. Ex parte tertia de, item. Allumptum patet de Ordine Episcopali in d. cap. si servus sciens, 54. distin. De Sacerdotio in c. Ex antiquo, & c. Preterea, ead. dist. & in d. cap. Per venerabilem, circa prim. vers. Præterea, qui filius legit. de Diacono, in eod. cap. Ex antiquo ubi cautum est, ut præstator Vicarium liberetur. Subdiaconus autem eodem iure censeatur cum Diacono, ut in c. Miramur, de serv. non ordinar. & in c. amuitu, infra eod.

28 Et confirmatur, quia ratio cur ordo Sacerdotalis liberet à iugo servitutis, ea est, quia monstruosum videretur, ut qui legitimus ad spiritualia fieret actioes circa seculares adus: illegitimus remaneret, ut formaliter dicitur in d. c. Per venerabilem. Hac autem ratio viget etiam in patria potestate. Ergo utrobique idem jus esse debet, ut l. lib. ff. Ad. Aquil. & l. Cum later, §. Dilectissimus, ff. De leg. 2. Cum vulgar. Quintò valde urget pro hac parte, quod Dignitas Patriatus, & Consulatus ius patriæ potestatis solvit, ut instituit, quibus mod. ius patriæ potestatis, §. Filius familias, l. fin. c. de consol. 20. 12. in authen. qua de dignitate, §. 1. Collat. 6. & authen. sed dignitas, c. De Episc. & Cler. Ergo totius idem dicendum in Sacerdotio, quia nulla dignitas secularis æquiparari potest Sac. et dotali. c. Duo sunt, 56. distin. & cap. solus, de major. & obed. & notant, hic glof. 1. vers. item nulla dignitas, & Holt numer. 5. licet inter eum æquivalentur constituti in sacris, & illustres, l. ad similitudinem, c. De Episc. & Cler. Joan. Andr. hic numer. 12. Ultimò, alijs ommissis pro hac opinione adducitur, quod professio regularis liberat à patria potestate, licet liberat à dominica, ut in d. cap. si servus sciens, 54. distin. & tenent glof. in l. si ex causa, §. Pomponius, in ver. Cum statum mutar, & ibi Doctores ff. De minor. Feder. de Sen. cons. 193. Questio talis est, *Sehulari, numer. 2. vers. Hinc est, & Alexand. cons. 78. In causa, & l. c. in princ. lib. 7. & Butr. hic numer. 25. Ergo idem dicendum in sacro ordine; quia licet solemnizatur votum per professionem regularem, ita & per sac. Ordinis susceptionem, ut in c. un. de voto lib. 6.*

33 Contrariam opinionem tenet Innocent. hic num. 2. vers. Nobis videtur: qui distinguit inter res patrimoniales, seu profecticias, & inter res Ecclesiasticas. Et in primo membro concludit Prælatum inferiori Episcopatu, vel sacrum Ordinem non eximere suum familias à patria potestate in rebus paternis, & in omnibus secularibus, cum hoc iure cautum non reperitur. Ideoque si talis velit agere de patrimonio, seu conveniri, vel hereditatem adire, ager auctoritate patris, in cuius potestate existit, l. 1. cum oportet, & l. Cum non solum, c. De bon. quo liber. Ita Innoc. cui in hoc primo membro consentiunt Petr. de Samp. & Abb. Antiq. hic num. 2. vers. sed cum Innocentio dicebat magister Petrus Holt. numer. 5. vers. Non puto quod sacer ordo, & vers. Unde dicas quod quantum ad patrimonialia. Joan. Andr. num. 13. Collectar. in princ. Bellam. num. 13. Butr. numer. 8. Anchar. num. 2. & Joan. de Anan. num. 1. Lap. in c. fin. de iudic. lib. 6. Idem tenent in c. Cum voluntate, de sent. excomm. Henr. Boich. circa fin. Anchar. num. 5. vers.

vers: Ego dico secundum variss. Abbas num. 8. & Felin. circa med. in gloss. vers. Graduum, & idem Abbas cons. 45. Videtur primò num. 3. circa finem, vers: Et quantum ad heres sit Clericus, lib. 2. ubi ait hanc opinionem tenere Innocentium hic, & communitur Doctores, licet glof. tertia contrarium sentierit, & male.

43 In secundo autem membro, id est, in rebus Ecclesiasticis Innocent. tenet filium in sacris ordinibus constitutum non esse sub patria potestate, arg. cap. Ex parte, §. Quia igitur, ubi hoc videtur expressum, infra de resit. solvat. cap. Bene quidem, 96. distin. & cap. Causam, l. primo, infra de iudic. In his enim, quæ filius ratione ordinis, vel dignitatis agit, nihil ad patrem, ut in l. ille à quo, §. ult. & l. seq. in princ. ff. Ad Trebell. & in alijs iuribus supra allegatis in primo argumento contrario, num. 21. & seq. Ideoque si beneficiatus sit minor, dabitur ei à Prælo curato ad lites, cap. 1. 12. quest. 1. l. fin. in princ. c. De Curat. farijs, l. fin. §. Qui à Patre, C. de bon. quo liber. Si autem major sit, ageat alius, l. 2. ff. Ad Macedon. Si verò nomine ecclesie agat, auctoritas patris non requiritur, sed Prælati, cuius etiam auctoritate administrabit, cap. 1. de Procurat. l. Omnes, §. Hoc nihilominus, c. De Episc. & Cler.

35 Nec obstat, authen. Presbyteros, c. De Episc. & Cleric. ubi patri legitima in bonis filij reservatur. Quoniam hoc verum est in bonis prophanis. In ecclesiasticis autem pater nec per successionem, nec alio modo commercium habebit, secundum Innocentium, cui in hoc secundo membro adlupulantur Holtienf. num. 13. vers. alij verò Petr. & Abb. loco citato. Caterum Joan. Andr. & reliqui omnes post eum, quod spectat ad iudicium, non recipiunt indistinctè dicta Innocentij in bonis ecclesiasticis, sed dicunt, & bene hodiè servandæ esse dispositionem decretalis ultima de iudic. lib. 6. quam Innoc. Holtienf. Petr. & Abb. non viderunt, cum scripserint ante Bonifacium VIII. illius conditorem.

Quid dicendum? Ego universam hanc materiam expeditam per duas conclusiones cum quibusdam illationibus.

36 Prima conclusio est Holtienf. hic num. 5. vers. Non puto. Anton. de Butr. num. 8. vers. Ordo sacer. glof. penult. & Archid. in d. cap. Circumcelliones, num. 5. vers. Dic ergo, 23. quest. 5. & aliorum ferè omnium, videlicet: Sacer ordo non solvit omnino ius patriæ potestatis, live spectemus ius civile, live jus canonicum: De iure civili hoc patet in d. authen. Presbyteros, c. De Episc. & Cleric. ubi discretis verbis expressum est Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Cantores, & Lectores sub parentum potestate esse. Et ita ibi tenent Legista, & authen. sed Episcopatu dignitas, c. Eodem, ut hic per Collectar. in princip. Ad idem textus in authen. Constitutio qua de dignitatibus, §. Illud quoque, ubi Angelus ait de iure civili filium Sacerdotem non esse liberum à patria potestate, & de hoc esse textum ibi. De iure canonico probatur hoc efficaciter in cap. Per venerabilem, circa princip. Qui filius legitimus, inducendo illud dupliciter: Primò per locum à specialia: nam speciale est in Episcopatu ut liberet à patria potestate, idque propriè culmen dignitatis episcopalis, ut ibi, & in auth. sed dignitas

Episcopali, c. De Episc. & Cleric. Ergo in contrarium est ius commune, l. in singulari, & l. seq. & l. Quod verò contra, ff. De legib. & ita hunc textum inducit Abbas in cap. Cum voluntate, num. 8. vers. Nam dictum glossa, infra de sentent. excomm. Deinde, & fortius ponderando illa verba, sed ipso quòd aliquis ad apicem episcopalis dignitatis attollitur, eximitur à patria potestate, go filius familias antequam ad episcopatum Er-promoveretur, erat in potestate patris, & tamen erat Sacerdos, quia aliter non potuisset ordinari Episcopus, cap. Ex litteris, de excuss. Prælat. & tenent communitur Theologi, & plerique ex Canonistis, ut scripsi in cap. unico, in primo notab. num. 6. de Cler. per salt. promor. Quam inductionem probant hic Abbas Antiq. num. 2. post Petr. Magistram suam, Joan. Andr. num. 10. Bellam. num. 15. vers. Probatur hoc. Butr. num. 8. vers. Ordo sacer non solvit, & Anchar. num. 2. vers. Nam & Presbyter est sub patria potestate.

39 Quæ conclusio ratione etiam confirmari potest: nam, ut inquit Holtienf. num. 5. ius patriæ potestatis à iure naturali rationabili sumpt originem. Quod tamen ius gentium lex vocat ad differentiam iuris communis naturalis, ut l. 1. in fine, l. 2. & 3. ff. De iust. & iur. Unde quamvis quoad effectus civiles tolli possit, ut inferius patebit in secunda conclusione; tamen quòd à vinculum naturale debet immutabile permanere, ut §. Sed naturalis, instituit. de iure natur. & §. fin. de legit. agnator. tutel. l. 2. §. Sed quia divina, c. De veter. iur. uncl. & dist. 5. in princ. §. Naturalis ius, & notat idem Holt in d. cap. Per venerabilem, num. 7. vers. Eximitur à patria, cuius vinculum est naturale, Qui fil. legit.

41 Hinc inferitur, ut in bonis patrimonialibus, & profecticijs adhuc remaneant effectus patriæ potestatis: nimirum quia hac in parte non reperitur à iure sublata secundum opinionem Innocentij hic, quæ communitur à Doctoribus recipitur, ut dictum est supra num. 33.

42 Inferitur secundo, ut filius per sacrum ordinem non solvatur à patria potestate quoad naturalem reverentiam, quam tenetur patri exhibere. Sicut è converso pater exhibebit reverentiam filio in oblationibus, confessionibus, & alijs id genus, & sic erit inter eos reciproca reverentia, quia aliud domi, & aliud in Ecclesia, secundum Holt. ubi supra, vers. Et etiam quoad reverentiam.

44 Secunda conclusio est, quamvis per sacrum ordinem funditus non tollatur patria potestas, ut in precedenti conclusione; tolluntur tamen illius effectus ordini sacro improprietates, & incongrui. Hac conclusio est Antonij de Butr. hic num. 8. vers. Ordo sacer: & probatur in dicta authen. Presbyteros, c. De Episc. & Cleric. ubi Presbyteri, & alij Clerici in casibus ibi expressis quoad effectus civiles non tenentur sequi patris auctoritatem, sed liberam habent bonorum dispositionem. Et tamen dicuntur esse in patria potestate, ut pater ibi, licet lib. parentum potestate sint. Idem efficaciter probat text in c. final. in fine, de iudic. lib. 6. ubi in casibus Ecclesiasticis Clericus in potestate patris existens sine assensu patris agere potest, & sic tollitur effectus civilis, sed patria potestas non tollitur.

46 Hinc inferitur primò, ut in beneficiis, & alijs causis spiritualibus, & de eis dependentibus filiusfamilias Clericus agere possit hinc patris auctoritate, ita ut si major sit quatuordecim annis, per se, & per procuratorem possit causam agere, & defendere. Si vero sit minor quatuordecim, agere possit tantummodo per procuratorem sibi datum ad licet auctoritate iudicis Ecclesiastici, ut de his omnibus est casus literalis in d. cap. fin. de iudic. lib. 6, ad quem generaliter remittunt Doctores hinc, & in specie Jo. Andr. Collectar. Bellam. Butr. & alij supra citati num. 3, vers. Ceterum, effectus enim patris potestatis in huiusmodi causis non congruit cum sacro ordine.

47 Inferitur secundò, ut quoad violentiam manuum iniectionem facer ordò tollat effectum patris potestatis, ita ut pater percussus filium in sacro ordine constitutum, in excommunicatione incidat, perinde ac si Clericum extraneum percurret, ut efficaciter probat textus à contrario sensu in cap. Cum voluntate, §. fin. De sentent. excommunic. Cum enim percussus inferiorum graduum, id est, minorum ordinum in sententiam excommunicationis non incidat, ut ibi deciditur, utique à contrario in huiusmodi sententiam incidit, qui percussus propinquos superiorum graduum, id est, in sacris constitutus: & ita videtur sentire ibi gloss. fin. & tenent expressè Host. num. 13. Butr. num. 25. & Abb. num. 8. vers. Item quoad percussorem, Idem firmant sic Host. num. 8. vers. Item quoad violentiam, Jo. Andr. num. 13. vers. Item quoad violentiam, & reliqui omnes, gloss. in c. 1. in ver. Et à 14 Aprilis 23. qu. 5. dicens: datur ista potestas patri in filium Clericum quousque sacrum ordinem receperit, licet ordò non liberet à patria potestate. Archid. ibid. num. 5. Lap. in cap. fin. de iudic. lib. 6. Effectus enim patris potestatis quoad manuum iniectionem utique non est proportionabilis cum dignitate sacri ordinis, ut per Abb. ubi supra. Et quamvis nonnulli ex antiquis contrarium sentierint, videlicet Barthol. Brixien. & Tancred. supra citat. num. 20. asserentes patrem non incurere excommunicationem si correctionis causà percussit filium in sacris constitutum, quia manus illa non dicitur iniuriosa; tamen ut Butr. & Abb. inquit, huiusmodi manus saltem est temeraria ratione sacri ordinis. Ideoque videmus Prelatum in excommunicationem incidere, si correctionis causà faciat percussit Clericum per laicum, quia reperitur ibi temeritas, licet non violentia, ut in c. Uniperfatus, ibi, Temerarias manus præsumit injicere, supra citat.

50 Inferitur tertio, ut propter immiam egestatem non liceat patri distrahere filium in sacris constitutum, iuxta text. in l. 2. c. de patris, qui fil. distraher. quia hic effectus distractionis ordinis sacro non congruit. Ita Host. hic num. 3. vers. Quare, & bene sequitur, quem Jo. Andr. Butr. & alij sequuntur. Idem tenet gloss. in c. fin. in ver. Regulariter, de iudic. lib. 6.

51 Facitur etiam Hostien. num. 7. in fine, filium in sacris constitutum esse privilegiatum quoad peculium adventitium, ex notatis in c. Quia nos, de testamen. Et cum eo transeunt simpliciter Jo. Andr. num. 13. vers. Facitur tamen. Bellam. eodem

num. vers. Nec etiam per promotionem ad sacros, Butr. num. 8. ubi ait quoad peculium adventitium esse subla. um eisdem patris potestatis. Anchar. num. 2. vers. Facitur tamen. Hostien. his, & alij communiter. Idem firmat Specul. in rit. de actor. vers. Sed cum Clericorum, & Lap. Abbas in dict. cap. fin. de iudic. lib. 6. ubi tenet filium per factum ordinem non liberari à patria potestate in bonis patrimonialibus, & proventibus; locus in adventitijs, & in quibus post Clericatum: quamvis alias de adventitijs filiusfamilias testari non possit, etiam permittente patre, ut l. Qui in potestate, ff. De testament. & notat hic Petr. de Anchar. num. 2. vers. In adventitijs enim. Et ita ex facto respondit Barthol. in cons. 61. incipien. Filiusfamilias, num. 3. vers. Circa quod servandum est, lib. 1. Nam, ut ipse ait, quicquid acquiritur à filio Presbytero, quattur sibi pleno iure; & hoc si queratur causà adventitijs, non contemplatione Ecclesie, vel sacerdotalis officij; allegat text. in d. autem. Presbytero, c. De episc. & Cleric. subdens hoc tenere ibi Cynam. & Innocen. & Hostien. in d. cap. Quia nos, de testament. & concludit quoad huiusmodi acquisitionem filiumfamilias haberi sui juris.

54 Non obstant argumenta superius adducta pro contraria opinione. Ad primum enim respondetur non esse inconveniens, ut quatuordecim annis legatur ab alio. Quinimo, ut inquit Hostien. hic num. 3. & post eum Jo. Andr. num. 9. & Bellam. num. 13. vers. Supple glossas, eo ipso quod habet aliquis aium sub to, necesse est, ut recognoscatur alium supra se, excepto Papa, c. Licet, §. fin. de elec. & aliqui esset cephalus, c. A substitutione, & cap. Nulla, 93. distict. c. Abbatis, 18. quæst. 2. Et propterea in l. 2. ff. De numer. & honor. quantum ad honores dicitur habere filium in potestate etiam, qui est in potestate alterius. Ad idem text. in l. Et adoptivum, & l. Si consil. ff. De adop. ubi si Senator à plebeo adoptetur, nec ipse, nec ejus filius desinit esse Senator, quia dignitas per adoptionem non minuitur.

Ad secundum patet solutio ex dictis in secunda conclusione, num. 44. & seq.

Ad tertium similiter patet responso ex dictis num. 47.

Ad quartum respondet Host. hic num. 5. circa finem, non esse bonum utile de dominicali ad patriam potestatem: nam et si dominicali sit fortior quoad quædam, non tamen simpliciter & absolute, ut notatur in c. Anico, §. Quod & de predictis supra, de infan. expulsi, et enim dominicali ad deiecit per sacrum ordinem, ut nec servus remaneat, ut in d. c. Ver venerabilem, §. Præterea. Qui fil. sint legiti, cum concordant. sed patria quantumcumque solvatur, semper filius remanet, ut §. Ad optivi vero emancipati, & §. seq. in lit. de heredi. qua ad intest. defertur. Ruitus dominicali odiosus, quia violenta, §. In autem gentium, in lit. de iure natur. sed patria favorabilis, quia naturalis, ut in lit. de iure natur. respons. 1. & de liber. §. 14. Non ergo sequitur: Odiosa solvitur per sacri ordinis susceptionem: igitur & favorabilis. Ad hoc l. Cum quidam, ff. De liber. & posthum. & c. Oha, de regul. jur. lib. 6. & sequuntur hic eisdem verbis Jo. Andr. num. 11. Bellam. num. 15. vers. Dicebat Hostien.

stentis, & plerique alij: & ex his patet etiam responso ad confirmationem.

56 Ad quantum respondetur, dignitatem sacerdotalem esse eminentiorem qualibet dignitate seculari quantum ad spiritualia, c. Suscipit, 10. dist. c. Cum ad verum, 96. dist. & d. cap. Solita, 9.

57 Quod autem sequitur, de major. & obed. & hoc respectu licet dignitas Patriatus, vel Consulatus sequitur jus patris potestatis in profanis: ita sacerdotalis dignitas in ecclesiasticis, & spiritualibus, ut in c. fin. de iudic. lib. 6. & laicus dictum est supra num. 46.

58 Ad ultimum respondetur, quoad hoc non procedere paritatem inter professionem regularem, & sacrum ordinem. Nam filiusfamilias per ingressum religionis ita tranlit in potestatem Prelati regularis, ut velle, vel nolle non habeat, & ejus arbitrium non ex sua, sed ex illius, quem vice Dei supra caput suum posuit, & ejus imperio se subiecit, voluntate dependeat, ut dicit textus in c. Si religiosus, de elec. lib. 6. & concord. c. Non dicitur, 12. quæst. 1. c. Quorundam, supra de elec. c. ult. De sepultur. & c. Religiosus, de testam. lib. 6. Quod non contingit per assumptionem facti ordinis. Ad hoc autem ut per mutationem statûs filijfamilias pater perdat jus patris potestatis, requiritur ut filius eundem statum protius amittat. Quod verificatur si filius efficiatur servus pænz, vel monasterium ingrediatur, aut servituti mancipetur, ut declarat gloss. d. l. si ex causa, §. Pomponius, in ver. Cum statum mutat, ff. De minor. Præterea per ingressum religionis quicquid habet Monachus, transfert in monasterium, & monasterio acquiritur, aut then. Ingressi, c. De sacro Eccles. d. c. Non dicitur, & c. Nolo, 12. quæst. 1. Doctores in cap. In presentia, de probat. ergo pater ex vi patris potestatis nullum jus potest in eisdem bonis sibi vindicare quoad proprietatem, vel administrationem, c. 2. & c. Cum ad monasterium, de statu Monach.

Hæc autem non obtinent in filio ad sacros ordines assumpto, quia nihilominus habere potest bona profanità, quæ patri ex toto acquiruntur, ut l. Cum oportet, c. De bon. que liber, secundum Innocen. & alios supracitatos, num. 33.

DE ÆTATE, ET QUALITATE.

Cap. Eam te.

§ V M M A R I V M.

1 Indignus scientiâ, moribus, vel etate ad Ecclesiam curatam institui non debet. & num. 8.

2 Institutio beneficiorum de jure communi ad Episcopum spectat.

3 Institutio auctoritatibus non competit inferioribus Prelatis etiam ex consuetudine, vel præscriptone.

4 Nisi habeant jurisdictionem quasi Episcopalem in Clerum & Populum privative ad Episcopum.

5 Institutio corporali de jure communi ad Archiepiscopum pertinet.

6 Episcopum de jure communi fundat intentionem

super collatione omnium beneficiorum sua directis.

7 Institutio callativa potest competere inferiori ex consuetudine.

8 Episcopus etiam dispensative non potest proficere Parochiali Ecclesia non idoneum etate, moribus, vel doctrinâ.

9 Scientia in promovendo ad beneficium curatam an sit moribus preferenda.

10 Doctrina sufficiens requiritur de substantia in Pastore; Sanctitas vero tanquam conditio sine qua non.

11 Prelatus eligendus est melior non simpliciter, sed quoad regimen Ecclesie, & num. 22.

12 Idoneus magis ad officium regimini atque esse potest, qui tamen non excelsit gratiâ sanctitatis.

13 Prelatus potest verbum Dei predicare, & Sacramenta administrare, etiam sine charitate; non autem si sit prolixus illiteratus.

14 Qualitates scientiâ, & morum in Pastore vario ordine recensentur à sacro Canonibus, & Concilijs.

15 Examinatores nisi retulerint concurrentes idoneos quoad omnes qualitates, concursus est nullus.

16 Sufficit tamen si renunciant simpliciter aliquem idoneum, vel non idoneum, approbatum, vel reprobatum.

17 Examinatores in concursu Parochialium Ecclesiarum an debeant vota sua palam dare.

18 In Concursu Parochiali preferri debet is, cujus mores probati sunt, doctiori, cujus vita ignoratur, & multo magis si prava sit.

19 Criminosi non prohibentur admitti ad concursum, cum sit in facultate Ordinarij eos non approbare.

20 Episcopus in concursu Parochiali an teneatur omnino præferre digniorem, ita ut alias liceat postpositis appellare, & num. seq. usque ad num. 40.

Quid de jure communi, num. 21. Quid ex Concilio Tridentino, num. 24. Et quid post Bullam Pij V. num. 27.

21 Dignus eligens posthabito digniori peccat contra justitiam distributivam.

22 Electio de digno posthabito digniori post factum sustinetur de jure communi.

23 Præsumitur pro Ordinarij iudicio.

24 Et ad irrationabilitatem Ordinarij excludendam sufficit, ut possint in electo concurrere majores qualitates.

25 Appellatio devolutiva in vim Concilij Tridentini datur à reprobatione Examinatorum, sed non ad irrationabili iudicio Episcopi.

26 Appellare potest magis idoneus postpositus à malâ Episcopi electione, & provocare præelectum ad novum examen ex Constitutione Pij V.

27 Sed interim executio non suspenditur.

28 Concursus, iudex appellacionis ex Bulla Pij V. an possit vocare præelectum ad novum examen antequam rejectus doceat per alia documenta de irrationabili iudicio Episcopi, & num. seq. usque in finem.

29 Appellatio à malâ Episcopi electione ex sententiâ Rotæ ita demum conceditur, si Episcopus dolose, & irrationabiliter iudicaverit.

Et irrationabilitas, & dolus liquidò probantur, ibidem.

Contrarium ex sententiâ Congregationis Concilij, num. 313.

- num. 31. usque ad num. 40.
- 31 Bulla Pp. V. super collatione Parochialium Ecclesiarum expenditur. & non sequitur usque ad nu. 36.
- 32 Examen interdictum, & prelectum in concursu coram iudice appellations fieri debet non solum quoad scientiam, sed etiam quoad alias qualitates. & num. 42.
- 33 Promovendus de jure communi prius examinandus est quoad doctrinam, deinde quoad alias qualitates. & num. 49.
- 34 Bulla Pp. V. recipit interpretationem passivam à jure communi.
- 35 Appellans debet causam talem exponere, qua si foret probata, deberet legitime judicari.
- 36 Appellans à reprobatione Examinatorum, & à mala episcopi electione, potest provocare prelectum ad novum examen.
- 37 Concursus plures in Vrbe habiti ex decreto sacre Congregationis Concilij inter appellantes, & prelectum.
- 38 Electio decretata novum examen subire infra praefixum terminum jubetur appellans coram Vrbe Vicario examinari.
- 39 Concursus novus ex stylo Congregationis Concilij in Vrbe instituitur, ubi appellans de rationabili iudicio Episcopi dederit iuramentum.
- 40 Episcopi iudicium in prelectione unius ex concurrentibus ad Parochialem Ecclesiam ex quibus deprehendatur iussu irrationabile. & num. 42. ubique in finem.
- 41 Causa appellations à mala Episcopi electione prius Rotæ commissa in tertia instantia remittitur à Sanctissimo ad Congregationem Concilij.
- 42 Concurrentium qualitates sunt invicem conferendæ, ut liquet uter eorum sit magis idoneus.
- 43 Canonista in locis de hæres non suspectis præferendus est non Theologo.
- 44 Nobilitas ceteris paribus ignobilis est præferendus.
- 45 Furoris qualitas ex quibus probetur.
- 46 Furor probatur per testes singulares.
- 47 Furor etiam si respuerit, promovendi non potest absque dispensatione Apostolica.
- 48 Affectus inordinatus Episcopi in prelectione minus idonei ex quibus elicitur.
- 49 Scientia defectus evidentiùs facilis, & promptius probari potest per examen, quam defectus personæ.

EAM TE. Ad Ecclesiam curatam institui non debet indignus scientiâ, moribus, vel ætate. Et qui habet duas ecclesias, alteram dimittere cogitur, nisi sint remnes, vel una dependeat ab alia. Hoc dicit communis divinis. Secunda ibi, sed in pluribus.

- 1 Nota primò ibi, tui Episcopatus: nec non ibi, institutus: de jure communi institutionem beneficiorum ad episcopum pertinere, c. 3. infra de institut. Hostien. sicut, & Cardin. ambo in prin. & idem Cardin. in Clem. unica nu. 1. de supplen. neglig. Pralat. Loquitur tamen hæc decretalis de beneficiis curam animarum habentibus, & sic de institutione authorizabili; quæ non competit inferioribus Prælati etiam ex consuetudine, vel præscriptione, ut est casus in c. cum facta, infra de offic. Archidiacon. nisi jurisdictionem habeam quali episcopalem in Cleram, & popu-

lum privativè ad episcopum, secundum eam, quæ notantur in Clem. 1. §. Volumus, in gloss. in ver. Diocesanus, & ibi per Cardin. in 4. quest. num. 27. Imola. num. 38. Vital. num. 4. & Abb. nu. 15. de foro competens. Et ex sententia Sac. Congregationis Concilij scriptum in c. cum convingat, nu. 31. §. 37. & seq. infra de foro competens. At lectus est in constitutione corporali, seu installatione, quæ de jure communi ad archidiaconum spectat, ut in c. ad hæc, §. in quadam, & in c. ut notrum, in fin. infra de offic. Archid. Hostien. in rubr. de institut. num. 3. vers. se qui debet aia investitura. Institutio autem collativa, per quam scilicet conferitur titulus beneficii non curati, pertinet quidem ad episcopum de jure communi, ut in d. c. 3. de institut. e. si qui Episcopus, 1. quest. 3. c. cum ex injuncto, in fin. de heret. c. Gratia, de rescript. lib. 6. & c. si tibi, de prob. eod. in lib. Et in hoc episcopus fundat intentionem, c. Omnes Basilicæ, 1. 6. quest. 1. Rota apud Card. Seraph. decis. 776. non. 1. Sed tamen potest competere inferiori ex consuetudine, c. cum venisset, de institut. c. 2. de excess. Pralat. & c. Reserente, de præben. Abb. in d. c. cum facta, in 1. oppos. de offic. Archid. Seraph. decis. 306. nu. 9.

An autem institutio hæc collativa de jure communi spectet ad episcopum solum; an vero ad episcopum, & Capitulum simul, aut ad episcopum cum consensu, vel consilio Capituli, sunt opinionis, quas recitant Henric. Boich. in c. Novit, infra de his qua sunt à Prælat. Agid. Bellam. in cons. 10. in ep. Factum est tale, col. penult. num. 58. vers. Quartus ergo. Callard. decis. 22. de præben. Ego planè examinavi in cap. cum Ecclesia Vultreana, supra de elect. post gloss. ibi in ver. Populari. Compoll. Hostien. & Doctores.

Secundò nota, episcopum nullà occasione debere curæ animarum præferre non idoneum scientiâ, moribus, & ætate. Prætermittit qualitates et dimis, de qua in cap. sequenti, & in c. si pro pauperibus, de prob. lib. 6. Item amittit qualitates prudentiæ, cuius meminit cap. Non oportet, 36. distinctè, & Concilium Tridentinum in cap. 18. §. Peractò, sess. 24. ibi: Quotcumque ab his idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrinâ, prudentiâ, & alijs ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunis. Et pondera illa verba nullà occasione, quæ à Petro de Anchar. ibi in 1. notab. exponuntur, scilicet, si vola, puta carnali, vel venali; quia omnia iura sunt intelligenda ex causa, cap. fin. de trans. Episc. Sed hoc iudicio meo non bene dicitur, quia episcopus etiam ex causa non potest dispensare cum patiente defectum ætatis, vel alias inhiabenti ad beneficium curatum, cum qualitates hujusmodi requirantur ex decreto Concilij Lateran. in his sub Alexandro III. ut in c. cum in cunctis, §. Inferiora, supra de elect. contra quod etiam ex causa non dispensat episcopus, glossa est singularis, quæ loquitur de dispensatione super ætate in c. cum dilectus, in ver. in ætate, de elect. quæ à Doctores communiter illic recipitur, & movetur per hæc decretalem per d. §. inferiora, & per c. Nihil, eodem tit. ubi graviter puniuntur, qui hoc faciunt. Et hoc tene per ea, quæ scripsi latissimè in c. fin. infra de st. brevisiter, & in c. dilectus, de temp. ordinat.

- 9 Ultimò nota arguendo ab ordine literæ juxta textum in l. Quæres, ff. De usufruct. in promovendo ad beneficium curatum qualiter scientiæ moribus esse præferendum, prout eam in ordine scripturæ etiam Symmachus prætulit in c. Vilius, 1. q. 1. dicens: Vilius sum purandus est, nisi scientiâ & sanctitate præcellat, qui est dignitate præstantior: & Hieronym. in cap. Licet ergo, 8. qu. 1. ibi: Qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, ille in Sacerdotium eligitur: & August. epist. 29. ad Hieronymum prope fin. Quis ferat si quis divitem eligat ad sedem honoris ecclesiæ, contempto paupere instructiore & sanctiore. Et Concilium Tridentinum c. 12. §. Nemo igitur, sess. 24. ibi: Doctrinâ ad suum munus exequendum necessariâ, ac morum integritate commendatur. Id quod eam habet rationem, quia sufficiens doctrina requiritur in Pastor. c. Nisi cum pridem, §. Pro defectu, de renunc. Nam si cæcus caeco ducatum præbet, & c. Matth. 15. c. Quo ipsi, & per totam, 38. distinctè. & c. cum sit, infra eodem. Sanctitas verò exigitur ut conditio sine qua non, ex mente Divi Thomæ in 2. 2. qu. 18. §. artic. 3. Nam ut docet in corpore: (Ille, qui debet aliquem eligere in Pastorem, vel de eo providere, non tenetur allumere meliorem simpliciter, quod est secundum charitatem; sed meliorem quoad regimen ecclesiæ, qui scilicet possit ecclesiam & defendere, & pacificè gubernare. Et in responsione ad primam dicit, in Pastore præcipuè debere attendi eminentiam divite dilectionis, ubi tamen alias invenitur idoneus ad ecclesiæ regimen. Et propterea Dominus de ampliori dilectione Petrum examinavit, quia sciebat ex suo munere esse idoneitatem quantum ad alia gubernandi ecclesiam. Et in responsione ad tertium, ait: Nihil prohibere aliquem esse magis idoneum ad officium regiminis, qui tamen non excellit in gratia sanctitatis.) Hæc ibi. Et quodlib. 6. artic. 9. docet quandoque contingere, ut aliquis sit melior simpliciter, id est, sanctior, & plus habens de charitate, qui tamen non est melior quantum ad hoc ut prælationem suscipiat, quia alius fortè potest religionem magis juvare vel per consilium sapientiæ, vel per auxilium potentie. Non ergo semper est prælegendus melior simpliciter, sed quoad aliquid. Ita S. Thomas. Præterea cum præcepto divino curati teneantur pacifere oves sibi commissas verbi Dei prædicatione, Sacramentorum administratione, & bonorum operum exemplo, ut in decreto Concilij Tridentini, cap. 1. in princip. sess. 23. non repugnat quin hæc prælati possint ab eo, qui alias sit habilis scientiâ, & ætate, licet charitatem non habeat. Ad hoc c. Vestræ, & c. fin. infra, de cohabit. Cleric. & mulier. cap. Denique, 6. quest. 3. & cap. Nisi cum pridem, §. Propter conscientiam, cum ibi notat, supra, de renunc. Unde Hieronym. (Sicut lixivium per cinerem humidum fluens lavat, & non lavatur; ita bona doctrina per malum doctorem animas credentium lavat à fordibus peccatorum.) Refertur in §. ult. 83. dist. A non est possibile ut verbum Dei prædicet, & sacramenta ministrat profusus illiteratus, ut in authent. de sanctiss. Episc. §. Damus, coll. 9. & in cap. fin. cum gl. in ver. Desiderium, infra eod.
- 10
- 11
- 12
- 13

- 14 Ceterum adverte, quia de his qualitatibus vario ordine loquuntur Canones, & Conciliorum. Nam Lateranense in d. c. Cum in cunctis, §. Inferiora, de elect. primo loco ponit ætatem, deinde scientiam, & tertio mores. Tridentinum in d. c. 18. sess. 24. primò ætatem, secundò mores, tertio scientiam: & in cap. 1. eisdem sessionis, primò vitam, secundò ætatem, tertio doctrinam. Textus autem noster, & Concilium Viennense in Clem. 1. de ætate, & qualit. primò scientiam, secundò mores, tertio ætatem. Unde stante hac diveritate, non licet in his arguere ab ordine literæ. Quidquid tamen sit, illud certum est, has omnes qualitates debere in Pastore copulativè concurrere, ut in locis supra citatis cum multis similibus.
- 15 Ideoque ortâ dubitatione, an sicut episcopo, & examinatore simul junctis Concilium Tridentinum, cap. 18. sess. 24. committit examen scientiæ, sic etiam committat eidem simul examen morum, & prudentiæ: ita ut si examen ætatis, morum, & prudentiæ factum fuerit à solo Episcopo, concursus sit nullus. Die 2. Augusti. 1607. S. Congregatio censuit, si examinatore non reulerint idoneos, quoad omnes qualitates, prout Concilium requirit, nullum esse concursum.
- 16 Cave tamen, quia non requiritur ad validitatem concursus, ut de singulis qualitatibus examinatores specialiter, & nominatim referant. Sed satis est, ut simpliciter renuncietur aliquem idoneum, vel non idoneum approbatum, vel reprobatum. Et ita cum Cardinalis Poleortus alias petisset declarari, an examinatores ad Parochiales per concursum deberent vota sua palam dare, aut per suffragia secreta; & quid magis expediret: sacra Congregatio respondit, Concilium nihil de hoc expressisse, videri tamen magis expedire, ut singuli palam tamen sententias suas dicant, deinde jubeant notario, ut simpliciter in actis suis scribat. Titium approbatum idoneum, Seium reprobatum, prout Romanæ fieri dicitur.
- 17 Rursus certum est, Clericum mediocri literaturæ, & bonis moribus imbutum in collatione beneficii Curati præferri debere Clerico eminentis scientiæ, sed male vitæ. Quinimò proposito dubio, cum examinatores non habent ullam de vita, & moribus examinati notitiam, licet eum doctum esse compererint, & concurrat alius, qui non ita est doctrinâ idoneus, sed bene notus & probatus quoad vitam & mores, uter eorum sit præferendus: sacra Congregatio censuit præferendum eum, cuius mores noti, probatique sint, eius vita ignoratur profus, licet doctior sit. Quod multò magis procedere censuit, si vita & mores doctioris pravi essent. Conferunt notata per Abbatem in cap. Inter cetera, num. 2. vers. Signari potentes, supra de offic. ordinat. ubi dicit, in prædicatione magis attendendam esse vitam, quam scientiam, quia longè plus proficit Prædicator exemplo boni operis, quam verbo doctrinæ. Quæ de re plurima notatu digna ibi cumulat Felin. num. 2. Et cuius vita despiciatur, rellat ut prædicatio ejus contemnatur, cap. 3. §. Porro, in fin. 3. quest. 7. Et adde Bald. in cap. Cum in cunctis, num. 13. supra de elect. ubi ex illo textu notat vitam præmitti scientiæ, quia vita facit hominem beatum, scientiam.
- 18

tanum appellavit, & sententiam favorabilem obtinuit, a qua Fabius appellavit, & causa in Roma committi obtinuit. Sed nunc supplici libello Sanctissimo D. N. a Thoma porrecto, causa commissa est S. Congregationi.

42 Thomas prætendit iudicium Episcopi Pistorienfis, qui illi prætulit Fabium, fuisse irrationabile ex duplici capite. Primò quia, ut ait, pluribus qualitatibus adversario prætantior est. Secundò quia Episcopus speciali affectu erga Fabium motus est ad iudicandum illum magis idoneum, conferendamque ipsi Parochialem.

Quoad primum alie qualitates, excepta prudentia, utriusque inter se conferantur, non magna inter eos reperitur differentia. Nam in quibusdam sunt ferè æquales, in quibusdam alter nunc superat alterum, nunc superatur ab altero. Nam quoad ætatem sunt ferè pæres, cum Thomas sit ætatis annorum triginta, & Fabius annorum triginta duorum.

Quoad originem quoque uterque est diocesanus. Sed Thomas ex Civitate, Fabius ex diocesi.

43 Quoad gradum Thomas est I. V. Doctor, & sic Canonista, Fabius verò Theologus. In locis autem de heresi non suspectis Canonista præferendus est Theologo. Host quem Joann. Andr. Abb. & cæteri Doctores sequuntur in cap. 1. de consensu, & assensu. Felin. in cap. Clerici, numero 5. de iudic.

44 Quoad conditionem personarum Thomas est nobilis, Fabius verò non item. Nobilis autem cæteris paribus est ignobili præferendus, Lambert postalios de iure patron. lib. 2. part. 3. in 5. print. art. 3. num. 1.

Quoad ordinem S. Thom. est constitutus tantum in quatuor ordinibus minoribus; Fabius verò est Sacerdos, & versatus in exercitio curæ animarum. Sed tamen cum aliàs quæsitum fuerit an ex pluribus, quorum aliqui in ordine Presbyteratus constituti sunt, aliqui non sunt, & omnes ab Examinatoribus renunciari fuerunt idonei, possit Episcopus secundum dispositionem, c. 18. sess. 24. prætere eum, qui Presbyter non sit, aliis, quamvis presbyteri sint. Sac. Congregatio censuit posse, si modo ipsum Episcopus magis idoneum iudicaverit. De scientia verò uter sit præstantior non constat, cum interrogaciones & responsiones examinis habiti coram Episcopo Pistorienfi minime scriptæ fuerint. Atque ita quoad prædictas qualitates non magna est differentia inter eos; sed remanet perpendenda qualitas prudentiæ.

45 Quoad prudentiam nihil adducitur contra Thomam. Sed contra Fabium allegatur enim olim fuisse dementem, vel furiosum, utpote aliquibus diebus detentum hic in Urbe in Hospitali nuncupato de Pace nelli; nempe à die 22. mensis Maii, & ab eodem postea inde demissum die 8. Julii inmediate sequentis, ut publica fide, libro dicti Hospitalis a se inspecto testatus est Magister domus Hospitalis ejusdem.

Fabius ad hanc fidem evertendam misit duos Notarios ad librum inspiciendum, alterum Auditoris Camerae, alterum Capitolinum, qui restantur in dicto libro reperiri descriptum Fabium Marianum, non autem Fabium Mammianum. E contra Thomas ad fidem prædictam

confirmandâ producit aliam fidem ejusdem Magistri domus, qui testatur de hac re actum esse in Congregatione dicti Hospitalis, & Congregationem inspecto dicto libro mandasse ut ex dicta fide jam edita nihil innumeretur.

Præterea ad eandem fidem coadjuvandam examinatus est Annibal Dominici de Bernardinis Pistorienfis diocesis, in processu fol. 2. qui deponit se, cum esset familiaris D. Cardinalis Medices, & audisset filium Sandri (quod est nomen patris dicti Fabii de Mammiano) esse in dicto Hospitali dementem, illum accessisse tanquam amicum dicti Sandri, sibi que ostensum fuisse quemdam juvenem uti filium dicti Sandri de Mammiano, quem describit, licet eius nomen se ignorare dicat. Examinatus est etiam alius testis Dominicus de Casigliano, qui deponit in dicto processu, fol. 6. esse in loco Mammiani publicam vocem, & famam, quod dictus Fabius Sandri fuit furiosus, & uti talis dementis fuit Romæ in Hospitali prædicto. Quibus accedit quod Thomas coram Vicario Florentiæ in secunda instantia fecit positionem de furore Fabii, ut in processu, fol. 36. post. 32. Et quia Fabius non comparuit, nec respondit, Juxta pronuntiavit habendam esse pro confessata, juxta in c. 2. de confess.

Hæc qualitas furoris non videtur bene probata, quia quoad fidem satis dubia redditur ex attestacione contraria duorum Notariorum, ad gloss. in cap. Licet causam, in ver. Pti possidetis, vers. si verò probationes, infra, de probat. nisi oculari inspectione veritas fidei comprobetur. Testes verò est singulares ad probandum furorem sufficientes, Alexand. plurimos cumulans in consil. 141. incipien. Ponderatus, numero 2. lib. 1. Ruin. cons. 63. numero 3. vol. 1. cum aliis adductis per Gabrielem rit. de testib. consil. 2. numero 42. tamen hic habemus unicum testem semiplene tantum probantem. Nam alius testis deponit de publica voce, & fama, qui solus eam non probat; præsertim cum non deponat eum requisitis necessariis ad famæ probationem, ad notata per Innocentium in cap. Cum oporteat, de accusat. Ideo res tota dependet ab inspectione libri: nam si constabit eum furore vexatum fuisse, etiam si postea respuerit, non potuisset tamen ad sacros ordines absque dispensacione Sedis Apostolicæ promoveri, Sylvest. in ver. Corpore veritatis, numero 8. & Angel. eod. ver. num. 2. & probatur per textum in cap. Usque adeo, 33. distin. Et sic tanquam irregularis non debuisset admitti ad concursum, vel saltem non erat præponendus adversario nulla irregularitate, vel defectu simili laboranti.

47 Secundum caput, quo nititur Thomas adversus iudicium Episcopi Pistorienfis, est id quod pluribus modis probare tentavit, nempe Episcopus passionis affectum: non rationis iudicium, dum adversarium prætulit, sequutum esse, cuius rei inditia, & conjecturas plurimas deducit, quarum urgentiores sunt hæc scriptæ.

Primò quia Episcopus ex quinque Examinatoribus Synodalibus duos excludit, quorum alter nempe Honuphrius Cellensis erat consanguineus Thomæ, alter verò nempe Cosmus Bracciolinus erat ejusdem amicus, & inter tres adhibuit Archidiaconum, qui extra Urbem morabatur, & in concursibus adhiberi non consueverat, eo quod esset infestus familiæ de Cellensis, cum qua ipse plurimas, & gravissimas lites habuerat, ut deponunt testes examinati coram Vicario Florentino super vigesimo secundo articulo.

Secundò quia Episcopus ante concursum pluribus dixerat se nolle Parochialem vacantem conferre Thomæ prædicto, quia homines familiarie illius iactabant futurum esse, ut ubi Thomas fuisset ab Examinatoribus approbatus; vellet, nollet Episcopus, Parochialem consequeretur; & ad id cum Romam, tum Florentiam litteras miserant; addidit que Episcopus, si Parochialem conferret, Thomæ fore, ut non posset eam aliqua pensione onerare ob litteras Magni Ducis Hetruriæ, qui eum rogabat ut si Thomas cæteris præferretur, pensione aliqua Parochialem illam gravare non deberet. Qua de re deponit unicus testis, nempe Joan. Baptista de Vafellinis, ut in processu fol. 133. Cum hoc teste concordant depositiones Joan. de Bardis, & Petri Mariae de Rutatis, dum affirmant Episcopum ipsi dixisse se hanc Parochialem nullo pacto conferre velle Thomæ prædicto. Sed Joannes addit Episcopum sub iuramento se velle eam per fas, & nefas conferre Presbytero Cherubino dicti Joannis amico, & velle utis contentiret pensioni scutorum centum ad requisitionem Episcopi; & quinquaginta pro nepote Joannis. Quod si nimis gravis ei videretur, posset ipse cessare ab ea persolvenda. Et cum ipse obiret, tunc nepos Ioannis a successore eam posset exigere. Et Petrus Maria alius testis prædictus addit Episcopum dixisse Parochialem velle conferre Presbytero Cherubino, qui sibi pensionem promittebat. Et præterea ei dixisse, ut quendam Canonicum adiret, qui illum inlrueret pro examine futuro; nollet autem se eam Parochialem conferre Thomæ Cellensi, quia pensioni contentiret recusaverat.

Tertiò ad eundem Episcopi affectum ostendendum adducitur pro parte Thomæ, quod non fuerunt scriptæ interrogaciones, neque responsiones concurrentium. Quemadmodum aliàs factum fuisse ab Episcopis prædecessoribus videtur esse ex tribus concursibus, quorum acta authenticè exhibita sunt. Et propterea dicitur pro parte Thomæ Episcopum recessisse à consuetudine Ilylo Tribunalis, & consequenter se reddidisse suspectum.

Sed pro parte Fabii negatur hic stylus, & produciuntur acta publica quatuor concursuum habitorum coram Episcopis prædecessoribus, ex quorum inspectione constat non esse scriptas interrogaciones, nec responsiones concurrentium. Produciunt etiam fides plurium Notariorum attestantium has interrogaciones, & responsiones in illo Tribunali scribi non consuevisse; adeò ut de hujusmodi stylo non possit dici constare, nec super eo fieri fundamentum.)

His ita se habentibus in hac causa visum est ante omnia instituumdum esse inter utrumque novum concursum in Urbe coram Cardinali Vicario. Næm est in vim Concilii Tridentini, cap. 18. sess. 24. non liceat postposito appellare à mala præelectione Episcopi, sed tantum à reprobacione Examinatorum, ut dictum est supra;

Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

num. 26. Datur tamen appellatio ab irrationabili iudicio ex Constitutione Pii IV. super collatione Parochialium Ecclesiarum, & novum examen decernitur inter appellationem, & præelectum etiam, antequam constet per alia documenta de mala præelectione, ut patet ex decisionibus relatis in præcedenti qualione an. 31. Et quamvis oporteat dare summum de irrationabili iudicio; tamen hic sufficienter datur. Ideoque plerique ex Patribus in hac ipsa causa Pistorienfi novum examen instituumdum censuerunt, innixi præcipue suspicionibus Episcopi à rejecto, ut supra propositis. Quippe ex ipso examine formandum erit iudicium uter eorum sit præstantior in qualitate scientiæ, ut in c. Cum sit ars, infra eod. ibi. Si rudes, & ignaros ordinare præsumpserint (quod quidem facile poterit deprehendi) id est per examinationem, ut exponunt Ioan. Andr. numero 10. in ver. Deprehendi, & Bellam. in princ. in eod. ver. Ad idem textus in c. Si forte de elect. lib. 6. ubi si promovendo ad dignitatem obijciatur defectus scientiæ, vel personæ, textus præcipit, ut super scientia ante omnia subjiciatur examini ut initium propterea jubetur fieri a defectu scientiæ, quia illius probatio evidens, facilis, & prompta est, videlicet per examinationem, ut ibi notat Archid. numero 1. vers. Et secundum hoc, & Ioan. Monach. in princ. & numero 11. Sciam enim atque adversus Mathematicos imperitus Mathematicos examinabitur, risu patebit; & adversus philosophos disputans, si ignoret dogmata philosophorum; ut inquit Hieron. in c. Qui de mensa, 37. dist. & in proposito refert Host. in d. c. Cum est ars, numero 10. in ver. Facile poterit. Plura de hac materia examinis per concursum in Parochialibus Ecclesiis scripti in prædicta decretali, Cum sit ars.

DE ÆTATE ET QUALITATE.

Cap. Præterea.

S V M M A R I V M.

- 1 Sacerdotatus ordo non est de minoribus, sed de sacris, licet in primitiva Ecclesia sacer ordo non reputaretur.
- 2 Ordines minores an requirantur ad obtinendum beneficium curatum, an verò sufficiat prima tonsura & n. seq. usque in fin.
- 3 Clericus non existens in sacris olim non poterat assumi ad beneficium curatum nisi dispensat. ve.
- 4 Parochialis conferri potest Clerico in tali ætate constituto, ut infra animum ad sacros ordines promoveri possit.
- 5 Textus hic an fuerit correctus per c. Si pro Clericis, de præb. lib. 6.
- 6 Ordines minores an requirantur ad obtinendum beneficium curatum tam per viam imperatoris, quam electionis, vel institutionis.
- 7 Verba assumi, vel admitti perscrutantur tam in electione, quam in collatione, vel institutione.
- 8 Electio est favorabilis, collatio, & institutio odiosa.

PRÆTEREA. Is qui non est in sacris, i alias sit idoneus ad regimen Parochialis Ecclesie, dispensative potest assumi. Hoc dicit, Sunt tres partes, Prima ponit rigorem. Secunda dispensatione. Tertia dispensationis determinationem. Secunda ibi dispensative, Tertia ibi, dum tamen.

Nota ordinem Subdiaconatus non esse de minoribus, sed de sacris. Licet enim sacer ordo non reputetur in Ecclesia primitiva, tamen a Constitutione Gregorii, atque Urbani secundum moderna tempora sacer gradus esse minime dubitatur. Quæ sunt verba Innocentii III. in c. Miramur, infr. de serv. non ordin. Constitutionem Gregorii habes in c. Ante triennium, 31. dist. Constitutionem Urbani II. in c. Erubescant, 32. dist.

Nec audiendi sunt qui incaute dixerunt Subdiaconatum olim non fuisse ordinem sacrum, ut Holt in cap. 1. numero, 2. infra de sacram. non iterum, & alii passim, quoniam non reputabatur ordo sacer, non quod sacer non esset, sed quia continentiam non habebat annexam, ut in d. c. Ante triennium, unde in c. 2. de sacram. ordin. sess. 3. Concil. Trident. sic legitur. Ab ipso Ecclesie initio sequentium ordinum nomina, atque uniuersusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolythi, Exorcistæ, Lectoris, & Ostiarii in usu fuisse cognoscuntur, quamvis non pari gradu; nam Subdiaconatus ad majores ordines a Patribus, & sacris Conciliis refertur.

QUÆRO, An ad obtinendum beneficium curatum oporteat eum, cui confertur, esse nendum prima tonsura, sed quatuor etiam minoribus ordinibus initiatum.

Deciditur in hac decretali ad beneficium curatum non debere aliquem admitti, nisi saltem sit Subdiaconus. Adicitur tamen confluxisse assumi dispensative eum qui sit in quatuor minoribus ordinibus constitutus.

Supervenit deinde text. in c. Si pro Clerico, de præb. in 6. quo clare statuitur ut si cui Papa mandat beneficium curatum conferri, non oporteat esse promorum ad ordines sacros, sed sufficiat esse in tali ætate, ut proximi statutis a jure temporibus possit promoveri.

Cum textus in d. c. Si pro Clerico, aduersetur huic Decretali, quia hic dicitur non posse absque dispensatione obtineri curatum, nisi ab eo qui sit Subdiaconus; at in c. Si pro Clerico, statuitur aperte contrarium: gloss. in d. c. Si pro Clerico, movit dubitationem præsentem ad hoc cap. requirens Subdiaconatum in promovendo ad beneficium curatum sit in totum correctum adeo ut hodie indistincte possit quis assumi ad beneficia curata; nedum per viam impetrationis, de qua loquitur d. cap. Si pro Clerico. Sed etiam per viam præsentationis, & electionis; & gloss. dicit se non esse ausam corrigere hanc decretalem: ideoque quod disponitur in cap. Si pro Clerico, habere locum solum in casibus in quibus hoc est expressum, nempe in impetratione de qua loquitur ille textus, & in præsentatione de qua habetur in c. 2. de instit. in 6. & cita sentit fecus esse in electione. Hanc gloss. opinionem sequitur ibid. Joan. Andr. & Petr. de Anchar. & Imol. in cap. Licet canon. de electione in 6. tamen

contrarium, hoc est etiam in electione locum habere, c. Si pro Clerico, & ita eligitur curatum posse non Subdiaconum; & consequenter hunc textum esse indistincte correctum tenent Paul. Archid. Joan. de Lign. Joan. de Fan. Calderin. Florian. & alii quorum communis est opinio, ut refertur Franc. in d. cap. Si pro Clerico, præp. fin. Rebuff. in tit. Requisita ad collationem, num. 34.

Dum ergo in gloss. agitur de correctione hujus Decretalis id queritur an d. c. Si pro Clerico, eam correxerit indistincte, ut nedum per viam impetrationis, & præsentationis, sed etiam per viam electionis, qui beneficium curatum adipiscitur, non sit opus ut sit Subdiaconus; non autem queritur an hoc cap. Præterea, sit correctum in eo quod dicit de minoribus ordinibus: ideoque etiam hodie post d. c. Si pro Clerico, et locus huic Decretali in ea parte in qua minores saltem ordines requirit: nam quod non est immutatum cur itare prohibetur §. 1. sanctimus, Cod. De testam. l. Præcipimus, in fine, Cod. De appell. notat Holt in c. Ad Apostolicam, numero 2. de regul. Imò id videtur aperte infirmare text. in d. cap. Si pro Clerico, & in d. c. 2. de instit. in 6. Cum enim dicant non requiri, ut promovendus sit initiatus sacris Ordinibus, per exclusionem sacrorum, videntur includere, & requirere minores ordines.

Quam opinionem sequuntur Doctores in d. c. Si pro Clerico. Supponunt enim minores ordines esse necessarios ad curatum obtinendum dum disputant an constitutus in minoribus licet non Subdiaconus, possit assumi etiam per viam electionis ad Ecclesiam curatam. Calder. Archid. Lap. quos refert ibi Franc. in 2. col. vers. Secundo verò casu, & in vers. Tu adverte, & clarior ac fulius in cap. Licet canon. in 3. col. vers. In ea, gloss. in fine, de electione in 6. Gemin. ibid. in 4. col. vers. Item querit an de iure, & d. cap. Si pro Clerico, in 2. col. in gloss. in ver. Provideri, & in specie quoad curatum obtinendum, quamvis non sit necesse ut aliquis sit in sacris, opus tamen esse, ut sit constitutus in ordinibus minoribus, expresse tradunt Archid. in cap. 2. de instit. in 6. in ver. In sacro, & ibi Franc. in ult. notab. ubi citat textum hic tanquam minime correctum quoad ordines minores, & ibid. Gemin. præp. fin. vers. Sed an possit.

Nec obstat quod Rebuff. d. tit. num. 33. dicat expresse contrarium, scilicet quemlibet posse habere beneficia curata etiam si solum habeat primam tonsuram: Tum quia magis est deferendum pluribus, ac gravioribus Doctoribus supra citatis: Tum quia jura quæ Rebuff. allegat, id non probant: imò potius ostendunt oppositum, dum disponendo non requiri sacros ad obtinendum curata, videntur tacite innuere minores saltem requiri, ut est dictum. Deinde quia contra Rebuff. stat text. hic, qui circa minores ordines nulli libi legitur correctus.

Sed objicies etsi ad obtinendum curatum saltem minores ordines requirantur, dicendum est tamen hoc habere locum quando proceditur per viam electionis dum taxat: nam nullo jure cavetur, ut ad obtinendum curatum requirantur minores ordines nisi in hac decretali: ergo minores erunt necessarii in eo tantum casu, in quo loquitur hic text. id est cum proceditur per viam

DE ÆTATE, & QUALITATE.

Cap. Quæris.

S Y M M A R I U M.

- 1 Clerici beneficia simplicia obtinentes compelluntur suscipere ordines sacros sui beneficii non annexos ex causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesie.
 - 2 Necessitas, & utilitas Ecclesie regulariter equiparantur.
 - 3 Et qua dicatur necessitas, quæve utilitas.
 - 4 Episcopus non tenetur credere beneficiato asserenti se non posse ordines recipere propter conscientiam lesam.
 - 5 Ordinari remuente ob occultum crimen perpetuò beneficium privatur, nisi sint valde utiles in alia ecclesia negotio.
 - 6 Declaratur, mon. 16.
 - 7 Remuente vero pro nuda voluntate subtrahuntur redditus quousque ordinemur, sed beneficia non auferuntur.
 - 8 Nisi velles extiterint.
 - 9 Et Episcopus contra contentum sces proferat per subtractionem fructuum, vel nihil profecerit.
 - 10 Pena privationis tituli contra remuente ordinari non est panis, & coercens.
 - 11 Nisi ab initio cum obstinatione dixerit se nullo modo promoveri velle.
 - 12 Nolle, & non posse in iure equiparantur.
 - 13 Ordinari remuente propter occultam peccata non coguntur præcisè, sed causative, ut de volentibus hanc volentes.
 - 14 Nec possunt excommunicari.
 - 15 Remuente autem pro nuda voluntate præcisè sunt compellendi.
 - 16 Ordinari remuente propter occultam peccata si sint valde utiles Ecclesie non privantur, sed tamen coguntur per subtractionem proventuum.
 - 17 Ordinari non debet inhabilis ad sacros ordines etiam ex cause necessitatis, vel utilitatis Ecclesie.
 - 18 Illitterati ad sacros non sunt promovendi, sed iam promoti conferuntur Parochiales, quando litteratores non inveniuntur.
 - 19 Ordinandum habilitas in casibus necessitatis non ad id exactè exquirenda est.
 - 20 Confessio oculi criminis propter quod Clericus renuit suscipere ordines suo beneficio non annexos, an ei præiudicet, ita ut beneficium privari possit. & num. seq. usque ad num. 25.
 - 21 Quid si confessio emanaverit in foro contentioso.
 - 22 Et quid si in foro Penitentiali.
 - 23 Et quid si in foro mixto.
 - 24 Episcopus potest Clericos ab ordinibus repellere, & suspendere ex delicto etiam occulto, dummodo illud noverit extra Sacramentum Penitentiae.
 - 25 Episcopus an, & qualiter possit cogere Clericos sibi subditos ad ordines suscipiendos, & num. seq. usque in finem.
- Quid in Clerico non beneficiatus, num. 26.
 Quid in expectantibus, num. 27.
 Et quid in Penitentiaris, num. 28.

viam electionis, aut institutionis: & in hunc sensum fortè accipi possent Archid. & Franc. locis proximè citatis: nam dum dicunt ad obtinendum curatum esse necessarios minores ordines, & citent textum, hic intelligendi sunt juxta textum quem allegant, id est quando per viam electionis quis ad curatum assumitur: ad tradita per Bart. in l. Non solum §. Si liberationis verba, ff. De liber. legat.

At huic objectioni responderi potest admitendo minores ordines requiri juxta terminos hujus Decretalis, sed negando hunc textum non procedere nisi in electione; nam etsi illa verba, admitti, vel assumi, consueverint frequentius usurpari per sacros Canones in electionibus, tamen tanquam generalia applicantur etiam provisis per viam collationis, vel institutionis, ut est textus in cap. Cum in cunctis, §. Inferiora, ponderando verbum, assumptus fuerit & verbum confertur, supra de electione, & in cap. Licet canon. eodem tit. lib. 6. ibi: (Quodque talis ad regimen assumptus hujusmodi h. monitus non fuerit præfixo a canonibus termino in Presbyterum ordinatus a regimini ejusdem amoveatur officio, & alii confertur) & notat Gemin. in cap. Statutum, in 1. notab. ead. tit. & lib. Et eo magis quia hæc constitutio non est posita sub rubrica de elect. licet duo textus proxime citati. Arcid. autem, & Anchar. in d. cap. 2. expresse loquuntur de collatione, & institutione. Et quavis citent textum hic, tamen hinc potius colligitur eos consentire ut hic textus habeat locum etiam in provisionibus per viam collationis, & institutionis. Nec differentia ratio assignari potestur minores ordines requirantur in electo ad Parochialem ecclesiam, & non in proviso, seu præsentato Imò hoc casu major subest ratio cur minores ordines exigantur, ut considerat Franc. in d. cap. Si pro Clerico, numero 5. prope fin. Quia via electionis inquit est ordinaria, & favorabilis, & via præsentationis, vel impetrationis est extraordinaria, & sicodiola, ubi etiam plures alios allegat in hanc sententiam

Præterquam quàm quod congruentius censei debet præscripta à Sacris Canonibus hæc qualitas minorum ordinum in impetrante, quàm in electo quia majus periculum subest, ut minus idoneus de curata ecclesia provideatur ad solius Patroni præsentationem, vel solius Ordinarii collationem, quàm si assumatur ad Collegii electionem: integrum enim est iudicium quod plurimorum sententiis confirmatur, ut legitur in c. Prudentiam, de offic. deleg. & quod à pluribus queritur sapientibus facilius invenitur, cap. De quibus, 20. dist. & per ampliores homines perfectissima veritas revelatur, l. ult. ad fin. Cod. De fideicom. Negari tamen non potest quin in practica servetur oppositum: nam Parochiales conferuntur etiam Clericis primæ tonsuræ. Et S. Congregatio Concilii alias consulta, an matrimonium contractum coram Parocho adhuc intra annum ad sacros non promovet, sed primatantum tonsura initiato sit validum, nec ne, censuit esse validum Quam sententiam Clemens VIII. ad se relatum approbavit.

- 26 Sacramentum ordinis est voluntarium.
- 27 Expectantes ad ius beneficium quod expectant, ordinari non possunt.
- 28 Pensionarius etiam ex causa necessitatis, vel utilitatis ecclesie cogi non potest ad sacros ordines suscipiendos.
- 29 Beneficiatus an, & qualiter cogi possint ad suscipiendos ordines suis beneficiis annexos, & num. seq. usque ad num. 42.
- 30 Quid si beneficium sit Parochiale, ut Prioratus Conventualis.
- 31 Et quid si beneficium sit Collegiatum, & curatum.
- 32 Et quid in dignitatibus non curatis.
- 33 Et quid in Canonicatibus, Prebendis, & Portionibus.
- 34 Episcopus an possit sine adiutorio procedere ad privationem Canoniorum ex eo quod ordines sui prebendis annexos non susceperint, aut non residerint.
- 35 Beneficiatus, qui propter impedimentum non suscipiunt ordines suis beneficiis annexos, an, & quando amoveri possint, aut ad ordines compelli. Quid si impedimentum fuerit contractum ante adeptum beneficium, num. 36. Et quid si post, num. 40.
- 36 Ordinandus tenetur proderi impedimentum suum, alicui amoveri debet a beneficio post ordinationem obtento.
- 37 Dispensatus super impedimento cogi potest ordines suscipere perinde ac si impedimentum non contraxisset.
- 38 Dispensatus ad beneficium non intelligitur dispensatus ad ordinem beneficio annexum.
- 39 Dispensatus super defectu status ad prebendam ob non promotionem ad ordinem eadem prebenda annexum privari non potest.
- 40 Beneficiatus, qui sine culpa sua post adeptum beneficium in impedimentum incidit, non potest privari ob non promotionem ad ordines.
- 41 Sicut si culpa sua.
- 42 Beneficiatus an, & quando cogi possint suscipere ordines suis beneficiis non annexos, & num. seq. usque in finem. Quid si nulla subsit necessitas, vel utilitas, ibidem. Et quid si subsistente causa necessitatis, vel utilitatis veniat ordinari propter crimen, num. 43. Et quid si propter impedimentum, num. 45. Et quid si pro sola voluntate, num. 46.
- 43 Peccator quilibet occultis potest per acta penitentia promoveri, & ministrare, nisi sine crimina, qua post penitentiam impediunt ordinis executionem.
- 44 Ordo procedendi adversus Beneficiatos venientes ordinari propter crimen.
- 45 Appellatio Clerici renuntians ordinari propter impedimentum an sit admittenda.
- 46 Ordines non suscipere pro nuda voluntate, & ex iniusta causa acquiritur.
- 47 Ordo procedendi contra beneficiatos renuentes ordinari pro sola voluntate.
- 48 Appellatione remota privari potest beneficium qui necessitate, vel utilitate ecclesie exigente contumaciter renuit suscipere ordines beneficio non annexos.

QUÆRIS. Propter necessitatem, vel utilitatem Ecclesie compelluntur ipsius Clerici recipere ordines suis beneficiis non annexos. Hoc dicitur. Communis divisio. Secunda ibi, Cum igitur, Quæ duo facit. Primò ponit contrarietatem Canonum. Quos secundò distinguendo concordat ibi, Statuentes, & secundum membrum distinctionis prosequitur ibi, Quod si. Nota primò ibi necessitas, & utilitas, cum agitur de compellendis Clericis ad recipiendos ordines sacros suis beneficiis non annexos, non esse distinguendum inter necessitatem, & utilitatem Ecclesie, quoniam hæc duo æquiparantur, cap. Post translationem, §. Cum ergo, supra, de renunc. cap. Est illa, in fine, quæst. 7. cap. Mutationes, 7. quæst. 1. cap. Ab excommunicatione, 9. quæst. 1. cap. Nemo, de elec. lib. 6. & Concilium Tridentinum cap. 1. vers. Nam cum Christiana civitas, & cap. 11. in fine, sess. 23. Et cap. 18. sess. 25. cum mult. similibus. Licet hoc non sit perpetuum, ut cap. Cum venissent, infra, de ea qui mit. in possess. & l. impensa, cum duabus sequ. ff. De impen. in reb. dotal. fact. & notat glos. in cap. Statutum, §. in super, in ver. Utilitas, de rescript. lib. 6. Dicitur autem necessitas cum Ecclesia indiget ministris illorum ordinum, nec reperitur alii, qui possint ordinari. Utilitas verò quando Ecclesia indiget, sed non desunt alii, qui promoveri possint, ut hic declarat Ioann. Andr. numero 12. Henric Boich. cap. 2. ad finem, vers. Dicitur autem exigere, Bellam. ante num. 1. in ver. Utilitas, & Cardin. in 3. notab.

Secundò nota Clericos beneficia simplicia obtinentes per amissionem locorum, & beneficiorum subtractionem cogi posse ad suscipiendos ordines sacros suis beneficiis non annexos ex causa necessitatis vel utilitatis, Ecclesie, ut hic est casus. Quod procedit in omnibus intulatis, etiam si beneficium esset viginti solidorum, cum hac littera loquatur de Clericis in genere: nam & tales ad residendum, & servitium tenentur, ut in cap. Conquerente, infra, de Cler. non residen. Et notat hic Hofst. num. 3. in ver. Si tradidit Cleric. Io. Andr. numero 6. & Bellam num. 5. in ver. Queritur.

Tertiò nota ibi, Salva conscientia, Et Episcopum non teneri statim credere Beneficiato dicenti se non posse ad sacros ordines promoveri, eo quod læsam habeat conscientiam, sed posse nihilominus eum compellere ad ordines suscipiendos, & per seipsum ordinare, vel alteri ordinandum committere, arg. cap. Pastoralis, §. Quia verò de offic. deleg. & cap. Per tuas, in ver. de Simon, secundum Innoc. numero 2. in ver. Auferantur, Hofst. num. 3. Joan. Andr. numero 5. Bellam. num. 3. vers. Hinc est, & alios communiter.

Quartò nota secundum Innocent. numero 2. in ver. Compellat, duas differentias inter eos, qui tenent ordinari ex causa, eò quod fateantur se aliquid tale secretò commisisse, quod eos salva conscientia ordinari non sinit, puta enorme, vel mediocre delictum, ut in cap. Ex tenore, supra, de tempor. ordinat. & eos, qui renuerant ordinari pro sola voluntate.

Prima differentia est, quia in primo casu nisi sint valde utiles in aliis Ecclesie negotiis, perpetuò beneficiis privantur, ut patet ibi, (Ause-

rantur

rantur eis beneficia, & alii canonicè conferantur: expedit enim ut succedantur tamquam arbores inutiles, ut inquit Hofst. numero 5. & in hoc conveniant omnes. Quod tamen intellige secundum ea quæ dicuntur infra in 1. quæst. n. 21.

In secundò autem casu cum renuunt ordinari pro sola voluntate, non ex toto auferantur eis locus, & beneficium, sed tantum redditus subtrahuntur ad tempus, quouique ordines recipiant, & hoc innuit verbum, compellat. Si enim auferantur eis ex toto, iniquum esset eos ulterius compellere ad ordines suscipiendos, ut bene advertit hic Innocent. numero 2. in ver. Per amissionem. Quod etiam suadet ex eo, quod sequitur in littera ibi, per subtractionem: hæc enim subtractio ad tempus fieri continevit, c. Pastoralis, §. in, infra, de appellat. secundum Hofst. num. 5. & Butr. num. 10.

Verum hoc limitat Hofst. numero 6. nisi rebelles exiterint, quia tunc ex toto privandi sunt beneficiis, & est ratio secundum eum, quia magis cõtemnit is, qui sua voluntate ordinari recusat, quam is, qui iustum impedimentum allegat. Ergo cum magis rebelles furibus, & cum minus rebellibus mitti est agendum. De quo remittit ad Summam eodem tit. §. Ordo, vers. Circa hoc queritur, & vers. seq. ubi ad litteram ponit distinctionem Raymundi, quam etiam recitat Jo. Andr. in c. Licet canon, in ver. Privatus, de electione, lib. 6. & sequitur hic idem Ioan. Andr. mon. 14. Butr. num. 10. & plerique alii.

Sed tu tempera hoc ultimum dictum Hofst. secundum Bellam. num. 4. in 3. oppos. ut locum habeat dummodo prius contra contumacem Episcopum processerit per subtractionem proveutum, & nihil profecerit: nam tunc demum procedere poterit ad privationem tituli; alioquin quamdiu subleat spes cum inducendi ad consentiendum ordinationi, ex toto non esset privandus, sed per amissionem fructuum coercendus. Pena enim privationis tituli cessare debet cessante contumacia, cum non sit puniens, sed coercens, ut in cap. Ex litteris, supra, de Canon. sit. fatetur tamen Bellam. & bene, talem fore privandum si ab initio cum obstinatione diceret se nullo modo promoveri velle: eo enim casu adhibenda non esset pena coercens, sed infligens, videlicet deponitionis, privationis. Et in hoc casu salvari potest dictum Holtien. arg. cap. Eum qui, de dolo, & contumacia, lib. 6. Nolle enim, & non posse in iure æquiparantur, cap. Satisfactus, de rescript. & cap. Prudentiam, §. Adhuc, infra, de offic. deleg.

Alterà differentia est, quia in primo casu cum beneficiati renuunt ordinari propter occulta peccata, non coguntur præcisè, sed causativè, ut sic de nolentibus sunt volentes: nam si voluerint promoveri, non sunt privandi secundum gloss. hinc in ver. Utilitas, & Innocent. numero 2. in ver. Auferantur, cum quibus alii consentiunt, & est simile in cap. Consultat, 74. dist. Unde nec possunt hoc casu excommunicari, cum nemo præcisè cogendus sit reserere, c. Gestis, & c. Vbi, ead. dist. alioquin sequeretur hoc inconveniens, ut excommunicatus, qui in se novit impedimentum irregularitatis, vel aliud, propter quod salva conscientia promoveri non posset, non esset absolvendus, nisi satisfaceret propter

manifestam inobedientiam. Satisfacere autem non posset propter conscientiam criminis, & sic nunquam posset absolvi, ut in cap. Ex parte, si primo, infra, de verborum significat. secundum Innocent. licet de hoc non curet Ioan. Andr. num. 14. sed remittat ad notata per se in cap. Pro illorum, in gloss. penult. infra, de præben. In secundò autem casu absolute cogi possunt ad sacros ordines recipiendos, cum impedimentum criminis non allegent, sed pro nuda voluntate contumaciter resistant.

Quintò nota in vers. Nisi forte, casum, in quo beneficiati etiam si subit causa necessitatis, vel utilitatis, tamen non coguntur recipere ordines suis beneficiis non annexos, sed tolerantur in minoribus, videlicet cum in aliis Ecclesie servitiis sunt valde utiles. Forte quia sunt prudentes in negotiis temporalibus, cap. Accensio, 30. dist. secundum Innoc. hic numero 1. in ver. Vitas. Vel ratione penitentia, cap. Officiis, supra, de elec. vel ratione scientia, vel ratione artificii, secundum Holtien. numero 4. in ver. Auferantur. Qui tamen subdit quod ethico casu non compellantur per subtractionem beneficiorum, compelluntur tamen per subtractionem proveutum ad tempus ut in cap. Consultat, 74. dist. De quo tamen remittit ad notata in cap. in, de offic. Vicar.

Ultimò nota textum ad hoc valde notabilem, quod Clericus inhabilis promoveri non debet ad sacros ordines etiam subistente causa necessitatis & utilitatis Ecclesie. Quod optinè probat hæc littera in fine, quia dum latuit, ut qui pro nuda voluntate renuunt ordinari, ad id compellantur per subtractionem beneficiorum, si fuerit necessitas, vel utilitas intererit conditionem illam, Dummodo idonei sint. Ergò à contrario si non sint idonei etiam ex causa necessitatis, vel utilitatis non sunt cogendi.

Hinc sacra congregatio cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ab Episcopo Ferrerano consultata in Subdiaconi, & Diaconi, qui carent doctrina à iure requisita in ordine Presbyteratus, promoveri debeant ad eum ordinem in eo loco, in quo maxima est Sacerdotum inopia, & ubi propter prebendam exiguitatem, & paucitatem nulla spes est habendi exteros Sacerdotes: auditò quod nunquam in similibus exemplis antea censuerat ignaros posse promoveri ad sacros, licet jam promotis ad presbyteratum censuerit conferri posse Parochiales quando litteratores inveniri non possunt. Ad propositam consultationem respondit ignaros nullo modo promovendos ad sacros ordines, sed Episcopum diligenter curare debere ut discant, & prout profecerint, tunc promovere & ex sua conscientia, & iudicio rem totam conficere: interea autem si adit penuria Sacerdotum secularium, debere uti opera regularium.

Cæterum in his casibus necessitatis non adeò subtiliter exquirenda est habitus promovendorum, arg. cap. Tuam, infra, ead. Idèdque cum quidam ante Concilium Tridentinum ad Subdiaconatus ordinem promoti, & post idem Concilium quadraginta annorum majores effecti ob beneficiorum, ac Sacerdotum in eorum diececi penuriam se ad titulum patrimonii in presbyteros ordinari Sanctissimum exorant; San-

Sanctitas sua etsi hoc remiserit arbitrio Episcopi, nihilominus subjunxit cum his quoad sufficientiam Episcopum non debere exquirere tam exacte illa, quae ex Concilio exiguntur, nisi ad administranda sacramenta, & ad curam animarum exercendam deputati essent

20 QUÆRITUR. Si Episcopus ex causa necessitatis, vel utilitatis ecclesiae velit compellere Clericos suae diocesis ad suscipiendos ordines sacros suis beneficiis annexos, & ipsi fateantur se peccatum aliquod secretò commississe, quod eos ordinari non sinat, an talis confessio praedicta, adeò, ut sic renuentes beneficiis privati possint?

21 Pro solutione distinguendus est triplex forus, ex mente DD. hic, & praecipue Hosti numero 2, in ver. Secretò. Joan. Andr. numero 4. Bellam, num. 2, & Butr. num. 4. Alius enim est contentiosus, seu judicialis. Alius penitentialis, qui etiam dicitur forus animae, seu forus sacramentalis. Alius verò mixtus, quem alii forum quali penitentiali appellant.

Et quidem si beneficiati fateantur in foro contentioso se hujusmodi peccata commississe, utique talis confessio praedicta, adeò ut secundum quantitatem delicti beneficiis privati possint, quia facit notorium juris, ut in cap. 2. nescitum, supra de tempor. ordinat. & in hoc conveniunt Hosti Joan. Andr. & reliqui omnes. Quod procedit sive fateantur se talia crimina commississe ante promotionem; & removendi enim sunt ex quo tempore suae examinationis illa subteruerunt, cap. ult. 24. dist. cap. Expenitentibus, 50. dist. cap. Si quis sine, & cap. seq. 21. dist. Sive fateantur se illa commississe post promotionem; nam similiter sunt expellendi ex quo sua culpa reddiderunt se indignos, arg. cap. 1. supra eod. secundum gloss. hic in ver. Fateantur, quae à DD. communiter approbatur.

22 Sin autem contiteantur in foro Penitentiali, nullatenus privati debent, quia sic proderetur peccator poenae impositione contra iura, ut in c. 2. infra de offic. ordin. cum suis concordant, in quo similiter omnes conveniunt. Debet tamen secretò, id est in ipso Penitentiae sacramento instrui, & informari, quod salva conscientia beneficium retinere non possunt, & suaderi ut cedant si crimina sint talia, quae post penitentiam impediunt ordinis executionem, secundum ea quae leguntur, & notantur in cap. Nisi cum pridem, §. Propter conscientiam, supra, de remunc. ac deinde conscientiae lux sunt relinquendi, secundum Hosti & alios praedictos. Si tamen postea ex contemptu renuerint ordinari, & de hoc constaret judicialiter, bene privati possent, aliàs non, prout distinguit hac Decretalis, quae sic potest intelligi secundum Anton. de Butr. numero 8. vers. Si in foro animae. Sed certe tunc non verifacemur in hoc secundo casu, sed in primo, quia Sacerdos non solum sciret eos esse criminis reos, ut Deus in foro sacramentali, sed etiam ut iudex in foro contentioso, ut in d. c. 2. de offic. Ordinari.

23 Si verò talis confessio fiat in iudicio mixto, puta in examinatione ordinandorum, vel si audita monitione Praelati secretò constentur ei, non tanquam Sacerdoti, sed tanquam Episcopo; tunc quia iudiciale, repelluntur, & quia peni-

tentiale poena ordinaria non puniuntur, ut formaliter inquit Hosti. d. numero 2, in ver. Secretò, id est realis confessio cum emanaverit in iudicio mixto partim sapientiarum fori judicialis, partim fori penitentialis. In quantum participat de foro contentioso, Clerici, qui confitentur talia, repelluntur. In quantum participat de foro penitentiali non pleantur poena ordinaria. Quod ipsum notat idem Hosti, in summa de scrutin. §. Finem, vers. penult. ubi ait hujusmodi confessionem in iudicio mixto habere effectum, & finem repellendi, non autem effectum, & finem puniendi: allegat c. Cum dilectus, de ordin. cognit. cap. de excep. & l. Lucius, ff. De his qui notant, infam.

Verum Bellam, hic numero 3, miratur de dicto Hostiensis in iudicio mixto, quia si Sacerdos fecit delictum secretò, ita ut nemo alius sciat nisi ipse, non debet peccatorem publicè arguere, nec ei propter hoc penitentiam imponere, ut in d. c. 2. de offic. Ordinari, quod loquitur alternative, videlicet, si Sacerdos sciat pro certo aliquem eile reum alicujus criminis, vel si confessus fuerit, & emendare noluerit, ut ibi notat Fernar. in glo. 1. Unde dicit ipse poenam hic non imponi propter criminis confessionem occultam, sed propter alia duo simul conjuncta, videlicet quia dicitur se nolle promoveri, & quia dicitur se habere causam quare promoveri recuset, & illam noluit populare. Ex eo enim quod renuntiant illam publicè aperire, Episcopus non solum tanquam Sacerdos secretus, quia hoc non sufficeret, sed tanquam iudex, & superior praeferre debet eam causam non esse rationabilem, juxta illud Evangelicum, Qui facit malum, odit lucem, arg. c. Vnusquisque, infra, de offic. Conf. Et sic delictum, propter quod hic poena infligitur, non est occultum, sed est notorium, scilicet in iusta recusatō promovendorum.

24 Sed iudicio meo magis mirandum est de dictis Bellam. Quoniam Hosti non dicit ex confessione emanata in iudicio mixto Clericis posse poenam infligi. Imò clare dicit oppositum, videlicet eos propterea puniri non posse, sed tantummodo repelli ab ordinibus. Quod verissimum est etiam si crimina sint proflus occulta, dummodo illa noverit Episcopus extra Sacramentum Penitentiae, ut est text. formalis in cap. Ad aures, ibi, quoniam esse potest quod Praelati eorum commissa secreta noverint, ex quibus constat eis, quod salva conscientia nequeunt ordinari, supra, de tempor. ordinat. Qui textus etsi loquatur in subditis regularibus, tamen amplius est etiam ad Clericos saeculares à Concilio Tridentino in cap. 1. sess. 14. ut declaravit S. Congregatio ejusdem Concilii interpres. Nec obstat text. in d. c. 2. de offic. ordin. Quoniam loquitur in iudice, qui delictum occultum sibi extrajudicialiter notum vult publicè arguere, & punire, non autem in Praelato, quibus delictum occultum vult repellere ab ordinibus suscipiendis Clericos non arctatis ratione beneficii, ut sic concilietur cum praedicta decretali Ad aures. Cum enim sit in facultate Episcopi illos non promovere, ejusque arbitrio relinquantur an subire ecclesiae utilitas, vel necessitas, utique repellendo non intelligitur praedere illorum delicta. Et nihilominus hodie ex d. cap. 1. sess. 14. potest

potest Episcopus ex quacumque causa, etiam 29 ob occultum crimen quomodo libet extrajudicialiter non tantum prohibere suis subditis ascensum ad sacros ordines, sed etiam eos suspendere à suis ordinibus gradibus, & dignitatibus ecclesiasticis, & corrigitur, cap. Ex tenore, supra, de tempor. ordinat. ut ibi dixi ex S. Congregationis sententia.

25 Secundò QUÆRO generaliter, An, & qualiter Episcopus possit cogere Clericos sibi subditos ad ordines suscipiendos. Hec quaestio plures implicat inspectiones. Unde sic distinguere ex mente glossae in summa 74. dist. item gl. in cap. Licet Canon, in ver. Privati, de elect. lib. 6. Goff. in summa hujus tit. §. Secunda discordia. Raymun. in summa rubr. de erat. & qual. §. Item nunquid Episcopus potest compellere, Ioan. Eriburg in summa Confess. eodem tit. 15. q. 43. Alten. lib. 6. tit. de vobis. art. 4. vers. Nunquid Praelatus, Hosti in summa, de erat. & qualit. §. Ordo, vers. Circa hoc quaeritur, & ejusdem Hosti & DD. hic, & praeterim Henr. Boich, in princ. & Anton. de Butr. num. 6. & 11.

26 Aut Clerici sunt non beneficiati, nec habentes titulum, & hos Episcopus compellere non potest, quia sacramentum ordinis est voluntarium, ut legitur, & notatur in §. Si ergo sacramentis, q. 1. in §. ult. 22. q. 4. & in cap. Veniens, infra de translat. & notat Hosti in summa, de sacramen. non iterat. §. Quod sint species, & in cap. 1. infra, eod. tit.

27 Quod procedit etiam si sint expectantes auctoritate apostolica vigore mandati, de providendo, seu ad vacantia: nam tales, etiam si velint, ad titulum hujusmodi expectationum ad sacros ordines promovendi non possunt, ut notat Ioan. Andr. in cap. Si Episcopus, de preben. lib. 6. & Guglielm. de Monte Laud. in extra de reg. la. 22. Sedes apostolica, in ver. sus ad vrom, de concess. preben. quos hic sequitur Henric. Boich. col. 1. post princ. vers. Quod intelligitur, & satis probatur jure novissimo Concilii Tridentini in c. 2. sess. 21. ubi statuitur ne quis deinceps ad sacros ordines promoveatur nisi prius legitime constet eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad viduum honestè sufficiat pacificò possidere, nam expectantes non possident, nec habent jus in re, sed tantum jus ad rem, ut in dicta Extravag. Sedes apostolica, id est jus ad petendum beneficium competentis conditione ex Canone, seu officio iudicis, ut notat Innocent. in c. Cum M. in glo. penult. supra, de Constit. & in c. Inter cetera, in ver. Scilicet collatio, de preben. & gloss. in praedict. extravag. in ver. Jus ad rem.

28 Rursus hoc procedit etiam si sint pensionarii, nam nec tales etiam volentes ad titulum pensionis promovendi possunt, cum pensio non sit titulus ad ordines nisi dispensative, ut Sac. Congreg. declaravit, & dixi in c. Ad audientiam, in secundo in ultima quass. num. 137. supra de rescript. Et cum hac materia compulsionis ad ordines in non arctatis ratione beneficii sit exorbitans, appellatio beneficii non venit pensio, ut est text. in c. Quomvis, & ibi Franc. numero 2. de preben. lib. 6. Staphil. de litter. grat. in nona forma expectat. var. num. 27. & scripsi late in d. cap. Ad audientiam, d. num. 74. usque ad num. 121. & in c. Cum in auctoritate, d. num. 101. supra, de elect.

Aut Clerici sunt beneficiati, & tunc subdistingueda sunt duo membra. Primum est, cum beneficia hujusmodi habent ordinem annexum. Secundum est, cum non habent.

In primo membro principali, si quidem nulum appareat Canonicum impedimentum quod obstat, utique poterit Praelatus compellere Clericos ad suscipiendos ordines suis beneficiis annexos, sub distinctione tamen beneficiorum, secundum gloss. praedictam, in c. Licet Canon, in ver. Privati, de elect. lib. 6. & Antonii de Butr. hic post Joan. Andr. numero 6. vers. Quae si habent ordines annexos.

29 Nam si beneficium sit Parochiale, & non fecerint se promovendi infra annum, absque monitione aliqua, sunt ipso jure beneficio privati, ut in d. c. Licet Canon. Idemque dicendum de Prioratibus Conventualibus, ut in Clem. Ne in agro, §. Caterum de stata Monas. Et est simile in Episcopatu, in quo non requiritur monitio, sed sufficit negligentia electi per lapsum temporis, à Canone praefixi, ut in cap. Quoniam quidem, 100. dist. & in d. cap. Cum in eundem, §. Cum verò, de elect. & hodie est expressum in Conc. Tridentino, c. 2. sess. 23.

30 Si beneficium sit Collegiatum, & curatum, privati poterunt, ut in d. c. Cum in eundem, §. Inferiora, quod non est correctum per d. c. Licet Canon, ut ibi notat gloss. in ver. Pavo. b. s. l. & hodie est expeditum, in c. Statutum, de elect. lib. 6. & ibi gloss. 1. Gemin. & Franc. num. 2. nec est correctum per Constitutionem Concilii Constantiensis sub Martino V. ut per Gemin. conf. 131. & dixi in d. §. Inferiora.

31 Si sint dignitates non curatae puta Archidiaconatus, Abbatia, Decanatus, Praepositura, & Archipresbyteratus similiter cogi poterunt per subtractionem beneficii monitione praemissa, ut in c. 1. supra eod. Sed hodie an in hoc sit servanda praedicta constitutio Concilii Constantiensis, scripsi in praedict. §. Inferiora. An autem dicte quatuor dignitates post Concilium Tridentinum sint Presbyterales, dixi in d. cap. 1. num. 5.

32 Si sit Canonicatus, vel Praebenda, aut portio in Cathedrali, vel Collegiata ecclesia, quando non promoventur ad ordinem illi annexum, privantur voce in Capitulo, eisque subtrahitur pars dimidia distributionum: hic est textus in Clem. 1. §. Illi verò de erat. & qualit. innovata, & ampliata à Concilio Tridentino in c. 4. sess. 22. & sapius respondit Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum.

33 Ceterum in Ecclesiis, in quibus Episcopus tenetur procedere cum adiunctis ad praescriptum c. 6. sess. 25. de refor. non poterit hoc casu solus ad sententiam privationis procedere, ut eisdem S. Congregatio declaravit: nam consulti an Episcopus possit absque adiunctis procedere ad privationem Canonicorum ex eo quod ordines eorum praebendis annexos non susceperint, vel quod non refederint: respondit non posse, nisi velit contra eos ad alias poenas, & multas ob non residentiam procedere; id enim solus possit.

34 Nec refert quod oppositum videatur censuisse in litteris ad Archiepiscopum Burgen, exaratis à quo-